

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΕΤΟΣ Η' — 1934
 ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ, 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934

ΤΕΥΧΟΣ 191

ΟΙ ΚΑΡΔΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Πάντα είν' ή μορφή μου σκοτεινή
 και κανείς δέν ξέρει
 πόσο έτούτη μου ή καρδιά πονεί
 κ' υποφέρει.

Γιατί μέ κοιτάζουν μέ ύποπτη ματιά,
 κι' έγω κλαίω
 πού δέν τά πιστεύουν τά ζεστά
 λόγια πού τους λέω.

Μόλις θάν τους δώ, χαμογελώ,
 τους καλημερίζω . . .
 Παίρνω και δέν παίρνω ένα χαιρετισμό
 και δακρύζω,

κι' άταχτα ή καρδιά μου φτερουγά,
 — χαρταϊτός πού γέρνει,
 κάθε πού τ' άγέρι πιό ψηλά
 τότε φέρνει.

Τι θα γείνη έτούτη μου ή ζωή ;
 πού θα πάη ;
 μέ τό κόκκινό της τό χαρτί
 πού χτυπάει,

σάν καρδιά, νά ποθμε, σάν ψυχή,
 σάν πανάκι,
 σέ θαλασσοταραχή
 καραβάκι ;

Κι' άν σωστά τό κρίνω πώς καλοί
 είν' οί άνθρωποι,
 κ' οί δικοί, κ' οί ξένοι, οί άλαργινοί,
 κι' όποιοι,

πώς δέν ξέρουν ποδναι τό καλό,
 πώς παλεύει
 κάποιο φώς, πού μέσα τους θολό
 βασιλεύει,

πώς κι' αύτοί σκληρά θα τυραννοϋν
 τήν πικρή τους σκέψη,
 τ' άλυτο μυστήριο για νά βροϋν,
 ποιός θα μέ πιστέψη ;

Θά γελάσουνε, ποιός λίγο, ποιός πολύ,
 θα μέ δείξουν,
 και μιá πέτρα, όπως πετοϋνε σέ πουλί,
 θα μου ρίξουν.

Τώρα, τοϋτ' τά δάκρυα πού κυλοϋν
 και μουσκεϋουν
 τά χλωμά μου χέρια, τί ώφελοϋν
 σά δέ μέ πιστεύουν ;

Και δέ μέ πιστεύουν μήτε κ' οί δικοί,
 μήτε οί ξένοι·
 κι' όλο της καρδιάς μου ή μυστική
 λύπη άξαίνει.

ΑΙΜΙΛΙΑ ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΝ

ΜΟΔΕΣ

Ἐμάθατε τὰ νέα; Οἱ ἰσχνές γυναῖκες δὲν εἶναι πιά τῆς μόδας. Ὅσες ἐφρόντισαν λοιπὸν ν' ἀδυνατίσουν, σύμφωνα μὲ τὴν παλιά μόδα, ἄς φροντίσουν τώρα νὰ παχύνουν. Τὸ προστάζει ἡ μόδα.

Καὶ ὅμως ἡ μόδα δὲν ἀνακατευόταν, ὡς τώρα, στὰ ζητήματα αὐτά. Μποροῦσε κανεὶς νὰ εἶναι παχὺς ἢ ἀδύνατος, ὅπως μποροῦσε νὰ εἶναι ξανθὸς ἢ μελαχροινός, νὰ ἔχη μεγάλη ἢ μικρὴ μύτη, γαλανὰ ἢ μαύρα μάτια, καὶ νὰ εἶναι πάντα τῆς μόδας. Αὐτὰ ἦταν ζητήματα γούστου. Ἄλλος ἀγαποῦσε τὶς παχειές καὶ ἄλλος τὶς ἀδύνατες, ἄλλος τὶς ξανθές καὶ ἄλλος τὶς μελαχροινές. Κι' ἔτσι, ὅπως ἔλεγε καὶ τὸ γαλλικὸ τραγουδάκι, ὑπῆρχαν γυναῖκες «γιὰ ἔλα τὰ γούστα». Ἡ μόδα εἶχε νὰ κάνει μόνο μὲ τὰ ρούχα, ποὺ ντύνουν τὸ σῶμα, ὄχι μὲ τὸ σῶμα, ποὺ ντύνεται ἀπὸ τὰ ρούχα. Καὶ μιὰ γυναῖκα περνοῦσε γιὰ ἀέσιοι, ὅταν φοροῦσε ἕνα φουστάνι ἢ ἕνα καπέλο περασμένης μόδας, ὄχι ὅταν ἦταν παχειὰ ἢ ἀδύνατη. Τώρα δὲν ἀρκεῖ ἡ καλὴ μοδίστα γιὰ νὰ μᾶς κάνει τῆς μόδας. Χρειάζεται καὶ ὁ καλὸς Θεός, ποὺ, δυστυχῶς, δὲν ἔχει μαγαζὶ νεωτερισμῶν, γιὰ νὰ τοῦ παραγγέλουμε τὰ σῶματά μας σύμφωνα μὲ τὸ τελευταῖο φιγουρίνι.

Δὲν μπορεῖ βέβαια ν' ἀρνηθῆ κανεὶς τὰ δικαιώματα τῆς μόδας. Ἡ μόδα δὲν εἶναι αὐθαίρετο δημιούργημα τῶν ἀνθρώπων, οὔτε κερδοσκοπικὴ μόνο ἐπινόηση τοῦ ἐμπορίου. Εἶναι, προπάντων, γέννημα ἑνὸς κραταιοῦ βιολογικοῦ νόμου, τοῦ «κόρου». Βαρύεται

κανεὶς νὰ βλέπῃ διαρκῶς τὸ ἴδιο πράγμα, ὅπως βαρυέται νὰ τρώῃ τὸ ἴδιο φαί, ν' ἀκούῃ τὰ ἴδια λόγια μὲ τὸν ἴδιον τρόπο εἰπωμένα ἢ τὰ ἴδια τραγούδια, νὰ μυρίζῃ τὶς ἴδιες μυρωδιές, νὰ αἰσθάνεται καὶ νὰ σκέπτεται μὲ τὴν ἴδια μέθοδο. Ἡ ποικιλία εἶναι νόμος τῆς ζωῆς καὶ βιολογικὴ ἀνάγκη. Γι' αὐτὸ δὲν ἔχουμε μόδες μόνο στὰ ρούχα. Ἐχουμε καὶ μόδες στὴν ποίηση, στὴ ζωγραφικὴ, στὴ γλυπτικὴ, στὴ μουσικὴ, στὴν ἀρχιτεκτονικὴ, στὸ θέατρο, καὶ στὴ φιλοσοφία ἀκόμα. Σχολές καὶ τεχνοτροπίες δὲν εἶναι ἄλλο τίποτε, κατὰ βάθος, παρὰ μόδες ποὺ ἐναλλάσσονται. Γι' αὐτὸ, ἀκριβῶς, δὲν συμβαίνει πάντα μιὰ καινούργια τεχνοτροπία νὰ εἶναι ἀνώτερη ἀπ' τὴν παλιά. Μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ πολὺ κατώτερη, ὅπως ἕνα σημερινὸ γυναικεῖο καπέλο μπορεῖ νὰ εἶναι πολὺ ἀσχημότερο ἀπὸ ἕνα καπέλο ποὺ τὸ φοροῦσαν πρὸ σαράντα ἐτῶν. Εἶναι ἀπλῶς διαφορετικὸ. Κι' αὐτὴ εἶναι ἡ ψυχολογία τῆς μόδας. Γι' αὐτὸ, ἂν κάθε καινούργια μόδα ἦταν ἕνας σταθμὸς προόδου ἀπέναντι στὴν παλιά, τότε δὲν θὰ ξαναγυρίζαμε στὶς παλιές μόδες, ὅπως συμβαίνει νὰ ξαναγυρίζουμε, σ' ἕνα ἀδιάκοπο πάε-κι'-ἔλα.

Ὅλα αὐτὰ τὰ δικαιώματα μπορεῖ νὰ τὰ ἀναγνωρίσῃ κανεὶς στὴ μόδα. Ἄλλὰ πῶς νὰ τῆς ἀναγνωρίσῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίῃ καὶ στὴ φυσικὴ μας κατάσταση; Τὸ κορμί τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ρούχο νὰ τὸ ἀλλάξῃ κανεὶς. Εἶναι κανεὶς παχὺς ἢ ἀδύνατος ἀπὸ λόγους ὀργανικούς. Καὶ ὅσο καὶ νὰ μπορῆ κανεὶς, ὡς ἕνα βαθμὸ, μὲ φυ-

σικὰ ἢ διαιτητικὰ μέσα νὰ παχαίῃ ἢ ν' ἀδυνατίξῃ, ὑπάρχουν περιστάσεις ποὺ καμμιά προσπάθεια δὲν μπορεῖ ν' ἀλλάξῃ τὴ φύση μας. Ὁ Μπαΐρον μάταια προσπαθοῦσε μὲ πολὺὲς ἱππασίες νὰ καταπολεμήσῃ τὴν τάση ποὺ εἶχε νὰ παχαίῃ. Καὶ οἱ γιατροί, ποὺ ἔκαναν τὴ νεκροψία του, βεβαιώνουν πῶς βρῆκαν ἀφθονο στρώμα πιμελῆς κάτω ἀπὸ τὸ δέρμα του. Ὅπως πάλι ὑπάρχουν ἰσχνοὶ ἄνθρωποι, ποὺ κανένας ὑπερσιτισμὸς δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς κάνῃ νὰ παχύνουν. Ὅλοι αὐτοὶ λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι θὰ εἶναι καταδικασμένοι νὰ μένουν «ντεμοντέ», ὅσες φορὲς ἡ μόδα δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴ φυσικὴ τους κατάσταση, χωρὶς νὰ ἔχουν οὔτε αὐτοὶ τὸν τρόπο νὰ συμμορφωθοῦν μὲ τὴ μόδα; Ἐπειτα εἶναι καὶ ἀστεῖο, μόλις εἶδε κι' ἔπαθε ν' ἀδυνατίσῃ ἕνα δυστυχισμένο πλάσμα, γιὰ νὰ συμμορφωθῆ μὲ τὴ μόδα, — ὅπως συμβαίνει αὐτὴ τὴ στιγμή, — νὰ παρουσιάζεται πάλι ἡ μόδα καὶ νὰ τοῦ λῆῃ:

— Δέ μοῦ κάνεις ἔτσι. Φρόντισε νὰ ξαναπαχύνῃς πάλι.

Ἄλλὰ, ἐπιτέλους, ἕνα ἀνθρώπινο πλάσμα δὲν εἶναι σφαγμένο ἀρνὶ νὰ τὸ φουσκῶνῃ καὶ νὰ τὸ ξεφουσκῶνῃ ὁ

χασάπης μὲ τὸ φουσερό. Καὶ τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, πῶς θὰ οικονομηθοῦν τὰ διάφορα γούστα; Ἐνας ἄντρας ποὺ ἀγαπάει τὶς παχουλές, θὰ περιμένῃ νὰ γυρίσῃ ἡ μόδα τοῦ παχους γιὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ γούστο του, καὶ ἕνας ποὺ ἀγαπάει τὶς ἀδύνατες θὰ περιμένῃ νὰ γυρίσῃ ἡ μόδα τῆς ἀδυναμίας; Πόσο σοφώτερα ἀπὸ τὴ μόδα εἶχε κανονίσει τὰ πράγματα ἡ Φύση, στὸ κεφάλαιον αὐτό. Ὅταν εἶχε κανεὶς παχειὰ γυναῖκα εὔρισκε τὴν ποικιλία τοῦ σὲ μιὰν ἀδύνατη ἐρωμένη καὶ ἀντιστρόφως. Ὅπως τὰ κανόνισε ἡ μόδα, παχειὰ ἢ σύζυγος, παχειὰ καὶ ἡ ἐρωμένη, κοκκαλιάρρα ἢ ἐρωμένη, κοκκαλιάρρα καὶ ἡ σύζυγος. Ἀπελιπσία!

Μὲ τὸν κατήφορον ὅμως αὐτό, ποὺ πῆρε ἡ μόδα, εἶναι φόβος σιγὰ-σιγὰ νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ κράτος τῆς καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ φυσικοῦ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ νὰ πῆ αὐριο στοὺς ἄντρες:

— Ἡ ἐξυπνάδα δὲν εἶναι πιά τῆς μόδας. Φροντίστε νὰ γίνετε κουτοί, γιὰ ν' ἀρέσετε στὶς γυναῖκες.

Ἄλλ' αὐτὸ θὰ ἦταν περιττὸ νὰ τὸ πῆ. Ἡ κουταμάρα δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ εἶναι τῆς μόδας.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΧΟΡΙΚΟΝ

Κάτ' ἀπὸ τοῦ Ἥλιου τὸ μάτι
Στήσῃ τὸ χορδὸν
Κλῶσε τὸ γοργὸ καιρὸν
Στῆς χαρᾶς σου τὸ πλεμάτι.

Καὶ τὸ πόδι σου στὸ χῶμα
Χτύπα δυνατά.
Ὅσο ἡ φτέρνα τὴν πατᾶ
Εἶν ἡ γῆ δική σου ἀκόμα.

Τῶν ἀστερισμῶν σβουρίζει
Πάνω σου ὁ χορδός.
Πῆδηξε καὶ πές: Μικρὸς
Πόνος δὲ μὲ βασανίζει.

Κι' ἂν τὸ Νόημα τὸ μεγάλο
Μένει μυστικόν,
Γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακόν
Πάντα τὸ τυλλίγεις μ' ἄλλο.

Ἡ λαχτάρ' ἄς ἀνεβαίνει
Πρὸς τὸν Οὐρανόν,
Διάφορο παντοτεινόν
Τὸ κουράγιο σου ἀπομένει.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΓΙΟΥΛΗΣ

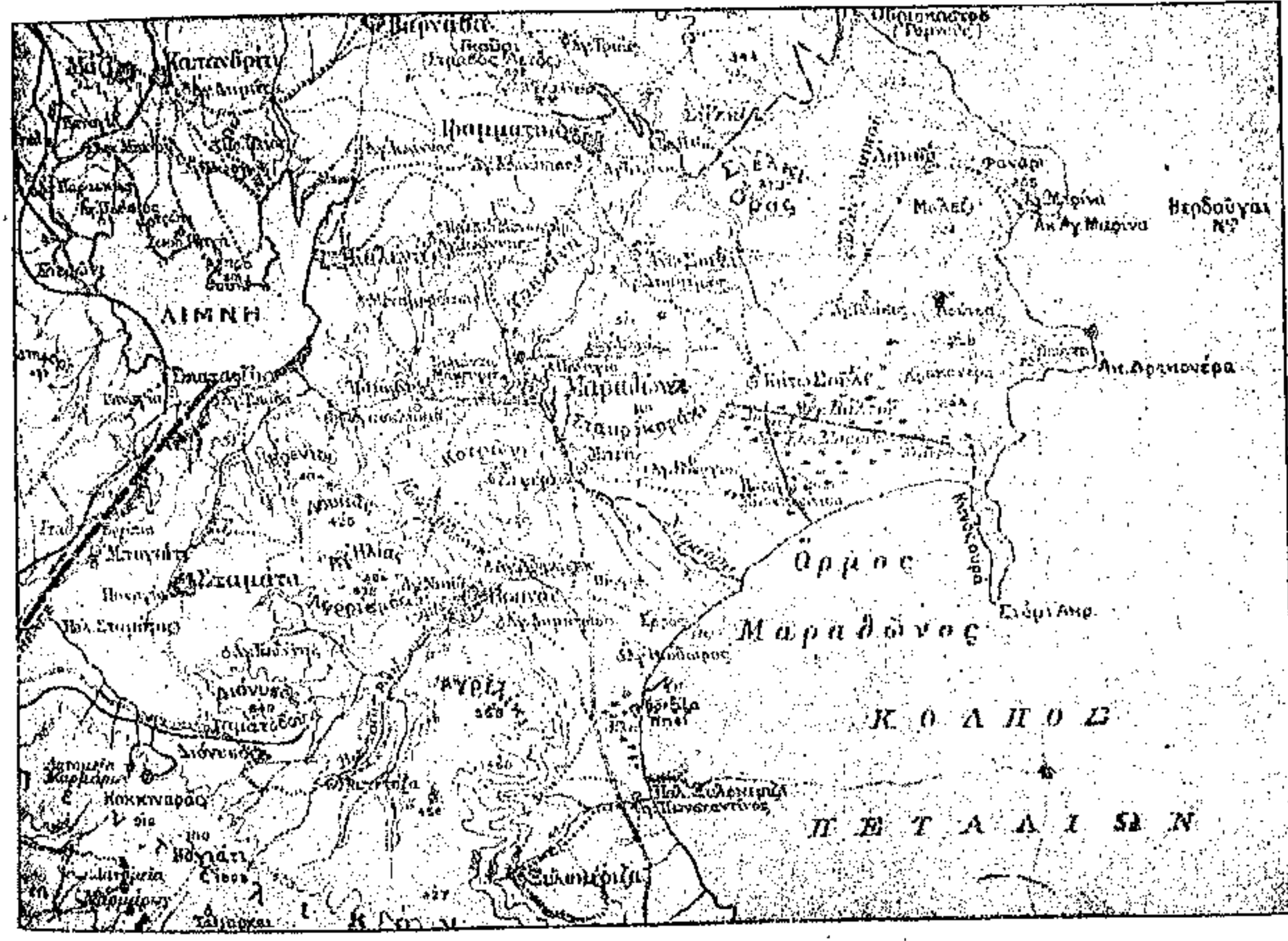
Ο ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ*

Περί ενός Μυκηναϊκού βασιλικού τάφου του Μαραθῶνος, ἐκ τῶν λεγομένων θολωτῶν, κυψελοειδοῦς δηλονότι μορφῆς, εἶχε γίνῃ πέρυσιν ἀκόμη κάποιος λόγος, ὅτε πρώτην φοράν καὶ ἡ ὑπαρξίς αὐτοῦ διὰ τῶν ἀνασκαφῶν μου ἐβεβαιώθη. Κυρίως ἔπρεπε νὰ εἶχε κινήσῃ αὐτὸς τὴν προσοχὴν τῶν ἐρευνητῶν πρὸ πολλοῦ. Ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἔγινε τοῦτο. Εἶνε περίεργον μάλιστα ὅτι καὶ ὁ τελειότατος ἐκ τῶν τοπογραφικῶν χαρτῶν τοῦ Μαραθῶνος (βλ. εἰκ. 1), κλίμακος 1:25000, τὸν ὁποῖον πρὸ πεντηκονταετίας περίπου ἐξεπὸνήσαν ἀξιωματικοὶ τοῦ Πρωσικοῦ Ἐπιτελείου, κατ' ἐμπνεύσεις ἐπιφανῶν Γερμανῶν ἀρχαιοδιφῶν πρὸς ἀρχαιολογικοὺς ἀκριβῶς σκοποὺς, σημειώνει αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν του ὄχι μὲ ῥητὴν τινα ἐξήγησιν καὶ περὶ τῆς ταυτότητός του, ἀλλὰ συμβολικῶς τρόπον τινὰ μόνον, μὲ ἓνα γραμμικὸν σχῆμα, διὰ νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς ὅτι τάχα κάτι ἀπροσδιόριστον ἐκεῖ ὑπάρχει, διὰ τὸ ὅποιον ὄνομα ἰδιαίτερον δὲν εὑρίσκεται. (Τὸ γραμμικὸν τοῦτο σχῆμα εἶνε ὁμοιον περίπου πρὸς τὸ λατινικὸν γράμμα τῆς ἀλφαβήτου C.) Ἦτο προφανὲς ἐν τούτοις ὅτι τὸ ἐνταῦθα σημειούμενον λείψανον καταγεῖου κτίσματος, ὁποῖον εἶδον αὐτὸ πάμπολλαι βεβαίως γενεαὶ πρὸ ἡμῶν, κυψελοειδοῦς μορφῆς, ἀρκετὰ πλήρες χωμάτων καὶ λίθων, μὲ ἐξέχουσαν κάπως ἀπὸ τῶν νῦν ἔδαφος τὴν ποτε κορυφὴν του, λείπουσαν σήμερον, μὲ τὰς τειχῆρας ὅμως παρειαῖς του ἀρκετὰ ἐμφανεῖς κατωτέρω τοῦ περὶ τὴν κυψέλην ἐδάφους ἕνεκα τῶν δακτυλοειδῶν στρώσεων αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι κανονικῶς καὶ εὐρύθμως εἶνε κτισμέναι μὲ λίθους πλακοειδεῖς, ἀνευ ἄλλης συνδετικῆς ὕλης πλὴν ὀλίγου χώματος μεταξὺ τῶν, τίποτε ἄλλο δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶνε, εἰ μὴ ἓνας ἐκ τῶν γνωστοῦ σχήματος θολωτῶν ὡς εἶπα Μυκηναϊκῶν τάφων. Ἐγὼ εἶχα γνωρίσῃ αὐτὸν πρώτην φοράν κατὰ τὸ ἔτος 1926, ὅτε καὶ τὴν δύο περίπου χιλιόμετρα νοτιώτερα κειμένην Μυκηναϊκὴν ἀκρόπολιν τῆς ἀρχαίας πόλεως Μαραθῶνος ἐντὸς πυκνοῦ τότε δρυμοῦ

ἀνεκάλυψα, ἐξ ἧς εὐκόλως πλέον ἠδύνατό τις νὰ ἀχθῇ εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ ἡμέτερον κτίσμα, ὡς ἀπολύτως μὲ τὰ Μυκηναϊκὰ μᾶλλον ὁμοιάζον, Μυκηναϊκὸν πάντως καὶ αὐτὸ ἔπρεπε νὰ εἶνε, καὶ ὄχι βεβαίως ἀπλῆ νεωτέρα ἀσβεστοκάμινος, ὡς οἱ ἀμαθεῖς μόνον χωρικοὶ, καθὼς παρετήρησα τότε, ἐπίστευαν. Εἰς τοὺς κάτι τι μάλιστα περισσότερον περὶ τῶν τοιοῦτων γνωρίζοντας, παρέρχεται ἀφ' ἑαυτοῦ ἓνα πανομοιότυπον σχεδὸν πρὸς σύγκρισιν δείγμα καὶ ὁ παρὰ τὸ σημερινὸν Μαινίδι δεξιὰ τῆς πρὸς αὐτὸ ἐξ Ἀθηνῶν φερούσης ἀμαξιτῆς ὁδοῦ εἰς πλείστους ἀπὸ πολλοῦ, ὡς Μυκηναϊκὸς γνωστὸς τάφος. Ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸ 1926, ἕνεκα τῆς ἀλλαγῆς ὑπηρεσίας μου, εἰς τὸν Μαραθῶνα ἐγκατέλειπα πᾶσαν περαιτέρω ἔρευναν καὶ ἀνασκαφὴν. Ὅτε δὲ μετὰ πενταετίαν ἐπανῆλθον εἰς αὐτόν, εἶχα νὰ ἐνασχοληθῶ αὐτόθι μὲ ὅ,τι ἐντὸς τῆς παρὰ τὴν θάλασσαν μᾶλλον περιοχῆς τῆς πόλεως ταύτης λόγου ἄξιον εὑρίσκα — καὶ τοιαῦτα εὑρήκα πολλά, τὰ ὁποῖα καὶ γνωστὰ διὰ τῶν ἔκτοτε δημοσιευμάτων μου κατέστησα, — ὡσαύτως δὲ μὲ ὅ,τι σχέσιν πρὸ πάντων εἶχε πρὸς τὸ μέγα γεγονός τῆς μάχης τοῦ 490 π. Χ., ἐκ τῆς ὁποίας καὶ τὴν δόξαν του ὁ Μαραθῶν ἔλαβε. Ἐκ τοῦ ἐν αὐτῷ ὅμως μέγα ἱστορικὸν ἐνδιαφέρον παρέχοντος τεμένους τοῦ Ἡρακλέους, εἰς τὸ ὁποῖον τελευταίως ἀπὸ τοῦ 1932 εὐτύχησα τὴν προσοχὴν μου ὄλην νὰ στρέψω, — ἐδήλωσα ταῦτα εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας τοῦ ἔτους ἐκεῖνου καὶ εἰς τὰ τοῦ παρελθόντος 1933 ἐπίσης, — ὁ Μυκηναϊκὸς τάφος δὲν ἀπέχει εἰ μὴ ὀλίγα βήματα μόνον. Καὶ τοιοῦτοτρόπως πέρυσι ἐπεδόθη πλεον πάση δυνάμει εἰς τὴν ἀνασκαφὴν καὶ ἔρευναν καὶ τούτου τοῦ μνημείου τοῦ Μαραθῶνος. Τὰ χρηματικὰ μέσα παρέσχε μοι ἡ γεραρὰ μας Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία — ἄς τὸ εἰπῶ μετὰ βαθείας λύπης: ἡ κατὰ τὸ πλείστον μέρος τῶν πόρων τῆς ἐπεσχάτων δυστυχῶς μειωθείσα Ἀρχαιολογικὴ μας Ἐταιρεία — ἀλλ' ἠῤῥξῃσαν ταῦτα, καὶ ἐπαρκῆ διὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι τότε ἐργασίαν κατέστησαν, ὅταν ὁ Πρόεδρος αὐτῆς μετὰ πάσης ἀγαθότητος καὶ γενναιοψυχίας φιλογενέστατος

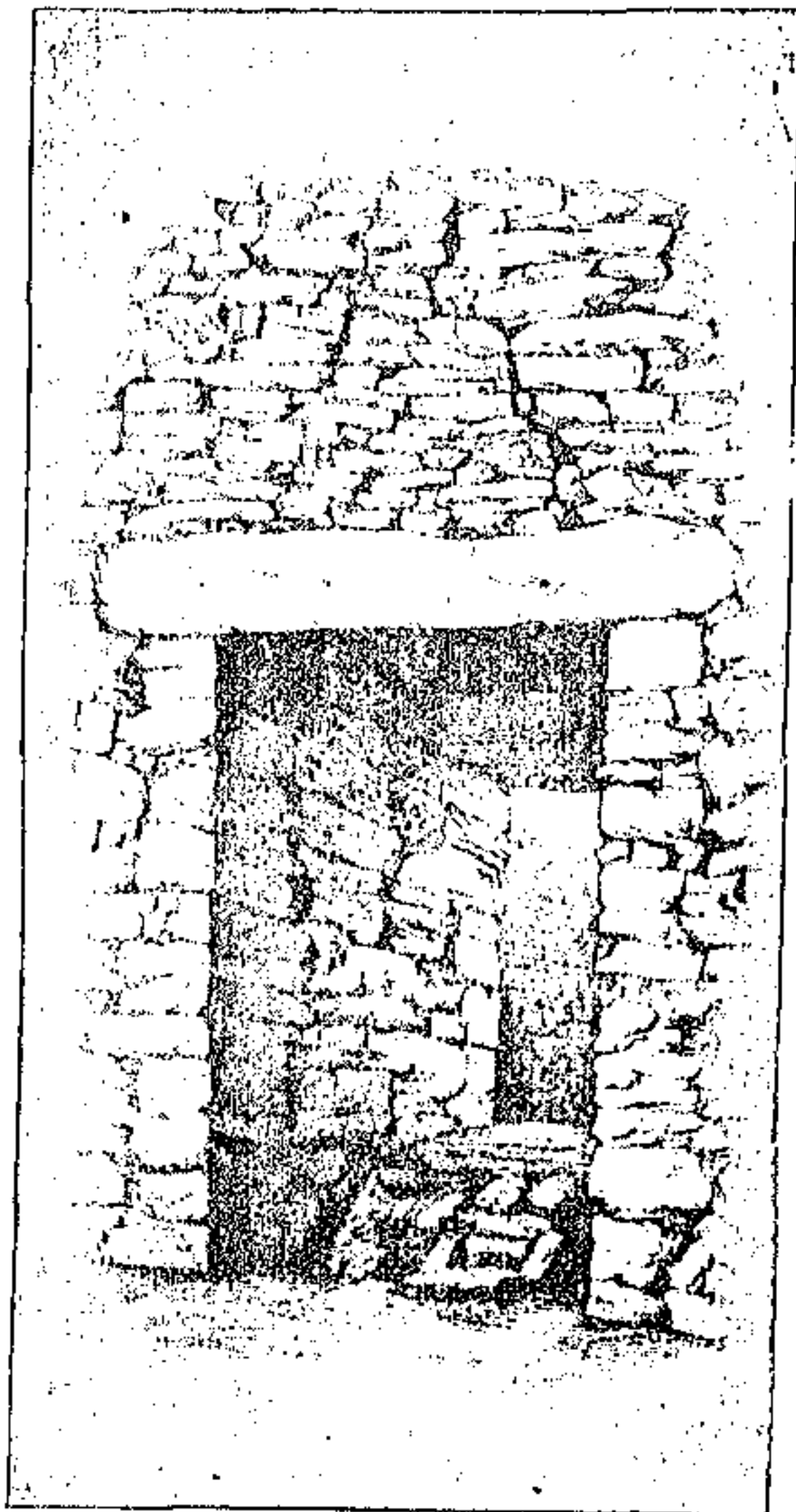
κ. Ἀντώνιος Ἐμμ. Μπενάκης, εἰς μίαν ἀπέλπιδα στιγμὴν μου περὶ τῆς τύχης τοῦ μνημείου, τὰς βαρυσημάντους λέξεις μοι ἀπέτεινεν: Νὰ σωθῇ ὁ Μυκηναϊκὸς τάφος. Καὶ ἐσώθη μὲ μίαν ἐπίμονον διὰ τὴν ἀνασκαφὴν του προσπάθειαν. Ἡ ἀνασκαφὴ αὐτῆ βέβαια, διήλθεν ἔκτοτε πολλὰ δύσκολα στάδια. Ἀλλ' ἀφοῦ τὸν περυσινὸν ἀκόμη χειμῶνα μέχρι σημείου τινὸς σημαντικῆς προήχθη, κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος συνετέλεσθη πλήρης. Ὑπερέβη μάλιστα ἡ ἐπιτυχία τῆς καὶ πᾶσαν ἐλπίδα. Διότι ἐν ἀρχῇ τοῦλάχιστον τῆς ἐπὶ μῆνας ἔπειτα πέρυσι καὶ φέτος παραταθείσης ἐργασίας, δὲν ἐτόλμησα νὰ πιστεύσω ὅτι μνημεῖον Μυκηναϊκὸν τῆς δευτέρας πρὸ Χριστοῦ χιλιετηρίδος θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εἶχε μείνῃ ἀσύλητον, ὄχι ἐν γένει μόνον κατὰ τοὺς μακροὺς ἀρχαίους καὶ τοὺς ἀκολουθοῦσους ἄλλους μεταγενεστέρους αἰῶνας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους ἤδη τῆς παλαιστάτης Μυκηναϊκῆς περιόδου καιροῦ, πρὸ τρισχιλίων δηλαδὴ ἐτῶν, ὅτε μέγα καὶ τάφοι τῶν Μυκηναϊκῶν βασιλέων κατὰ τὴν Δωρικὴν λεγομένην μετανάστασιν πλήρη ὑπέστησαν δῆωσιν καὶ καταστροφὴν καὶ εἰς τελείαν ἐκλείψιν τὰ βασίλεια

αὐτῶν περιέπεσαν. Ὁ Μυκηναϊκὸς τάφος τοῦ Μαραθῶνος, κατὰ μοναδικὴν σχεδὸν ἐξαίρεσιν μεταξὺ τῶν ὁμοίων του, εὐρέθι ἀσύλητος καὶ ἄθικτος μάλιστα ὅλας διόλου. Εἰς αὐτὸ δὲ ἔγκειται καὶ ἡ ἀξία του. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα χαρακτηριστικὰ, εἰς αὐτὸν μόνον ἰδιάζοντα, καθιστῶσιν αὐτὸν περισσότερον ἐκ πάντων τῶν ὁμοίων του ἀξιοσπούδαστον. Τοῦτο ἐζήτησα νὰ καταδείξω προσφάτως διὰ τῆς περὶ αὐτοῦ Ἀνακοινώσεώς μου εἰς τὴν πρώτην κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Πρὸς τὸν αὐτὸν δὲ σκοπὸν ἀποβλέπει καὶ τὸ σημεῖωμα τοῦτο ἐδῶ, ἀποτεινόμενον ὅμως πρὸς εὐρύτερον μᾶλλον κοινόν, ἔξω τῶν κύκλων τῶν εἰδικῶν περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιστημόνων, ἀρχαιολόγων καὶ ἱστορικῶν, τὸ ὁποῖον παρ' ἡμῖν δὲν ἀπαξιοῖ ποτὲ νὰ δεικνύῃ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὰ ἀρχαιολογικὰ μας πρᾶγματα. Καὶ πρώτον ἔχω τώρα ἐδῶ ἀκριβέστερα νὰ ὀρίσω, χάριν τοῦ εὐρυτέρου τούτου κοινού, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν βέβαια ἐπιστημονικώτερον νὰ ἐγκύψῃ εἰς ἀρχαιολογικὰ ζητήματα, καὶ ποῦ κυρίως τοῦ Μαραθῶνος ὁ περὶ οὗ λόγος Μυκηναϊκὸς τάφος εὑρίσκεται. Οἱ πολλοί, καὶ

Εἰκ. 1. Τὸ πεδῖον τοῦ Μαραθῶνος καὶ ἡ παρὰ τὴν Ἀφιδναν τεχνητὴ λίμνη.

* Δεύτερον ἄρθρον περὶ τοῦ Μυκηναϊκοῦ τάφου τοῦ Μαραθῶνος θὰ δημοσιευθῇ εἰς τὸ Χριστουγεννιάτικον τεύχος τῆς «Νέας Ἑστίας».

Εικ. 2. Ο Μυκηναϊκός τάφος Ἀχαρνῶν.

πρόκειται περί τῆς, περιφήμου καὶ αὐτῆς σήμερον, μεγάλης συναγωγῆς τῶν ὑδάτων διὰ τὸ ὑδραγωγεῖον Ἀθηνῶν «λίμνης τοῦ Μαραθῶνος» κοινῶς λεγομένης. Ἀλλὰ περί τῆς ἀσυγγνώστου ταύτης πλάνης δὲν εἶνε κατάλληλος τόπος ἐδῶ νὰ ὁμιλήσω. Ὁ Μαραθῶν εἶνε ἄλλος, ὃ τῶν σημερινῶν Μαραθωνοδρόμων, ὡς εἰπῶ κοινότερα, συνδεόμενος μετὰ τὰς Ἀθήνας διὰ τῆς γνωστῆς κισσοστρώτου ἀμαξιτῆς σαράντα ἐνὸς χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Κηφισιάς μέχρι τοῦ χωρίου ἢ Μαραθῶνα, τουτέστι τῆς Κοινότητος Μαραθῶνος ὡς λέγεται τὸ ἀνθιρὸν τοῦτο χωρίον σήμερα. Ἄλλο χωρίον εἰς αὐτὸν δὲν ὑπάρχει, εἰμὴ εἰς τὴν προπεδιάδα αὐτοῦ κατὰ τὸ 32ον ἀκριβῶς χιλιόμετρον τῆς ἀμαξιτῆς, Νέα Μάκρη λεγόμενον, ταχέως ἀξάνον καὶ τοῦτο, παρὰ τὸν θαυμάσιον πευκότοπον τοῦ ὠραίου τοῦ αἰγιαλοῦ, πολὺ συχναζόμενον κατὰ τὸ θερος ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους.

Περὶ τοῦτου λοιπὸν τοῦ Μαραθῶνος πρόκειται, ὅταν περὶ τοῦ Μυκηναϊκοῦ τάφου αὐτοῦ ὁμιλοῦμεν, μετὰ μίαν προπεδιάδα ὡς εἶπα, ἐνθα δυτικῶς τῆς Νέας Μάκρης, εἰς τὴν πρόσβασιν τοῦ βουνοῦ, ἔκειτο ἢ μία ἐκ τῶν τεσσάρων τοῦ Μαραθῶνος πόλεων, ἢ Προβάλινθος, Μετόχι σήμερον τῆς Μονῆς Πεντέλης, καὶ μετὰ τὸ κυρίως τοῦ Μαραθῶνος λεγόμενον πεδίον τῆς ἐνδόξου μάχης τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Περσῶν, περὶ τὸ ὁποῖον ἔκειντο καὶ αἱ τρεῖς ἄλλαι πόλεις τῆς ἄλλως Ἀττικῆς Τετραπόλεως λεγομένης ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους χώρας, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Προβαλίνθου· δηλαδὴ ἢ πόλις Μαραθῶν, εἴτε αὐτὴ ἔδωκε τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς ὅλην τὴν πεδινὴν περιφέρειαν εἴτε παρ' αὐτῆς τὸ ἰδικὸν τῆς ἔλαβε· ἢ Οἰνόη, ἣτις καὶ τὸ ἀρχαῖον τῆς ὄνομα μέχρι σήμερον διέσωσε ὡς Νοινὴ· καὶ ἢ Τρικόρυνθος τέλος, ἣτις ἐρείπια μόνον ἑαυτῆς καὶ τῆς ἀκροπόλεως τῆς διέσωσε ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ παρὰ τὸ σημερινὸν Κάτω Σοῦλι λεγόμενον, κτῆμα Μπενάκη καὶ παρὰ τὸ κράσπεδον τοῦ Μεγάλου λεγομένου ἔλους τοῦ Μαραθῶνος, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπνίγησαν φεύγοντες μετὰ τὴν ἤτταν των εἰς τὸν ἐγγὺς αἰγιαλὸν πρὸς τὸν στόλον των οἱ Πέρσαι. Ἡ Οἰνόη ἔκειτο εἰς τὴν κοιλάδα τῆς σημερινῆς κοινότητος Μαραθῶνος εἰς μίαν κατάρρυτον ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Χαράδρας χαριτωμένην ἐσχάτην γωνίαν τῆς κοιλάδος ταύτης. Ἡ πόλις Μαραθῶν ἔκειτο βεβαίως ὑπὸ τὴν ἐπὶ ὑψηλῆς βραχώδους βράχως τοῦ ὄρους Ἀγριελίκι ἀκρόπολιν τῆς, ἀριστερόθεν τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ὁδοῦ κατὰ τὸ 35ον χιλιόμετρον αὐτῆς, ὁπόθεν καρρόδρομος μόνον ἀποχωρίζεται ἐκ ταύτης, κατευθυνόμενος παρὰ τὴν βορείαν τοῦ Ἀγριελίκι ὑπώρειαν εἰς τὸ ἐρειπωμένον νῦν μέγα ποτὲ μετόχιον τοῦ Βρανᾶ, κοινότερον σήμερον λεγόμενον Ἅγιος Γεώργιος. Ἄλλ' ἐνῶ ἢ πόλις Μαραθῶν ἀνάγει ἡμᾶς διὰ τῶν ἀφθόνων ἔτι εἰς τὸ ἔδαφος τῆς ἀπαν-

αὐτοὶ οἱ ἀρτίως μάλιστα μορφωμένοι, ἀπέκτησαν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν τὴν κακὴν συνήθειαν Μαραθῶνα νὰ καλοῦσι καὶ ὅλον τὸ πρὸς δυσμὰς καὶ βορειοδυτικὰ τοῦ πραγματικοῦ Μαραθῶνος, τοῦ Μαραθῶνος τοῦ Μιλτιάδου ὡς εἰπῶ ἔτσι, τμῆμα τῆς Ἀττικῆς χώρας, τὸ ἐκτεινόμενον μέχρι τῆς παρὰ τὰ σημερινὰ Κιοῦρκα ἀρχαίας πόλεως Ἀφιδνης καὶ τοῦ παρ' αὐτὴν σχηματισθέντος ἐκ τῶν ἔργων τῆς Ἐταιρείας τῶν ὑδάτων Γιούλεν ἀληθινοῦ ποταμοῦ, ὅστις καὶ ἐκ τοῦ ἐντεῦθεν διερχομένου σιδηροδρόμου εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν κάλλιστα φαίνεται. Καὶ νὰ συγχίζουν μάλιστα ἀνεπίγνωστος τὸν τόπον τοῦτον πρὸς τὸν ἀληθινὸν Μαραθῶνα τόσον, ὥστε ὅταν ὁμιλῇ κανεὶς περὶ τούτου, αὐτοὶ νὰ νομίζουσιν ὅτι

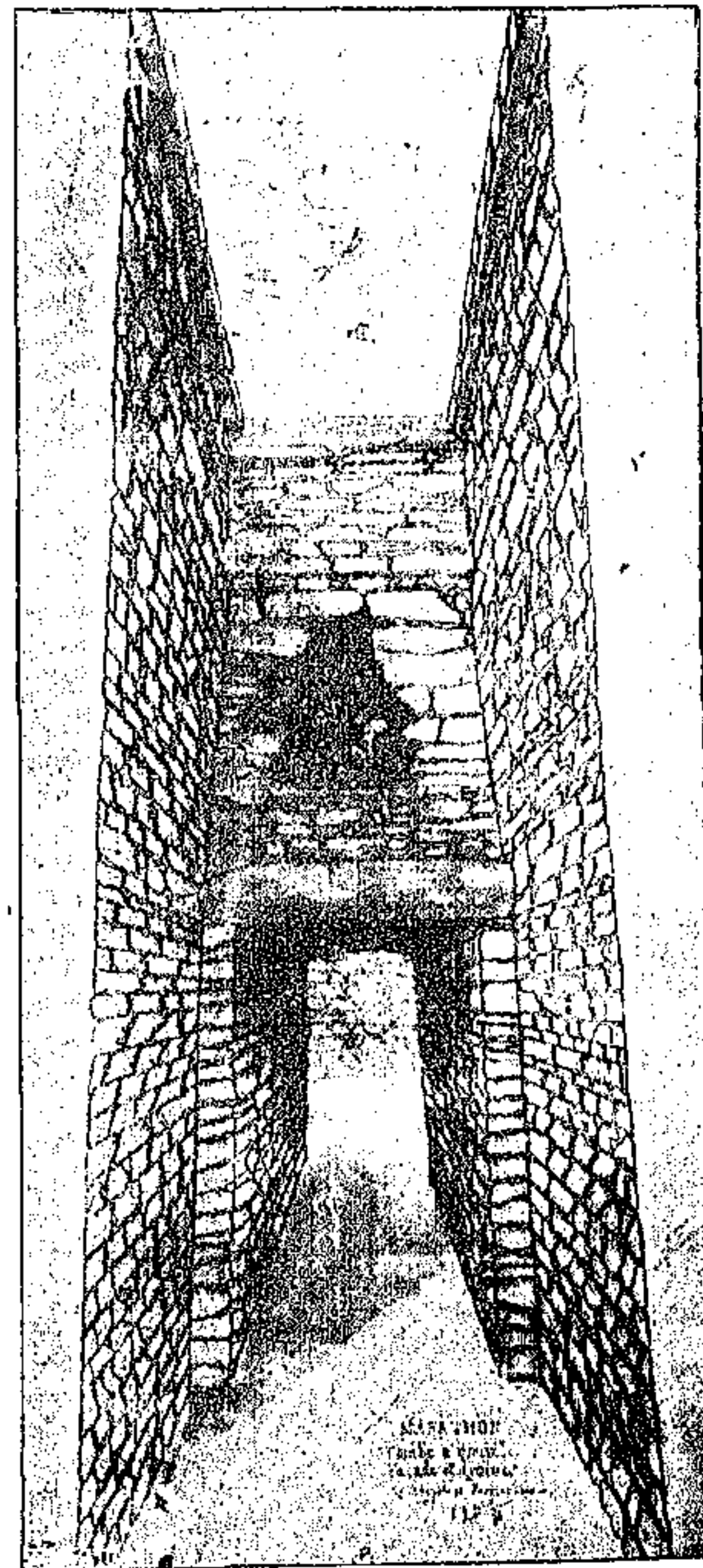
τωμένων ὀψιδιανῶν τῆς (ὡς ἰσον μαχαιριδίων κ.τ.τ.), πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ μετάλλου εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν νεολιθικὸν ἤδη αἰῶνα, διὰ δὲ τῶν τειχῶν τῆς εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς ἤδη χρόνους, ἢ Τρικόρυνθος διὰ τοῦ περὶ τῶν παιδῶν τοῦ Ἡρακλέους μύθου μᾶς φέρει εἰς τοὺς αὐτοὺς ἐπίσης παναρχαίους χρόνους τῆς αὐγῆς τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τοὺς προελληνικοὺς δὲ ἀκόμη καιροὺς μᾶς φέρουν ἢ τε Τρικόρυνθος καὶ ἢ Προβάλινθος, διότι τὰ ὄνοματά ταῦτα δὲν ἐξηγοῦνται ἐκ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, ἀλλ' ἀνήκουν εἰς τὸν προγενέστερον τῶν Ἑλλήνων κατοικήσαντα ποτε τὴν χώραν «Μικρασιατικὸν» ὡς λέγεται λαὸν. Εἰς τοὺς αὐτοὺς δὲ χρόνους ἀναβιβάζει τὴν παλαιότητα ἱστορίας τῆς προελληνικῆς Ἑλλάδος καὶ ἢ ἐκ τῶν ἀρχαίων πηγάζουσα μαρτυρία ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Μαραθῶνος Τετράπολις εἶνε ἀπλῆ μετάφρασις τοῦ παλαιότερου τῆς Πελασγικοῦ «Υττηνία», προερχομένου ἐκ τῆς λέξεως τῆς ξένης γλώσσης τῶν παρὰ τὸν ὕμηττον κατοικησάντων ποτὲ Πελασγῶν ἢ Τυρσηνῶν (Ἐτρούσκων τῆς Ἰταλίας), οἱ ὁποῖοι καὶ εἰς τοὺς κλασσικοὺς ἐλληνικοὺς χρόνους φέρονται ὡς οἰκήσαντες τὴν Ἀἴμνον. Περὶ αὐτῶν καὶ ἄλλα εὐρήματα ἐξ ἀνασκαφῶν εἰς τὴν νῆσον ταύτην μαρτυροῦσι καὶ ἐπιγραφή μετὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ἀποκειμένη ἀπὸ ἐτῶν νῦν εἰς τὸ ἐπιγραφικὸν μουσεῖον τῶν Ἀθηνῶν, εἰς ἀδιάγνωστον ὅμως ξένην γλῶσσαν, τὴν Τυρσηνικὴν ἢ Ἐτρουσκικὴν.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς μνημονευθοῦν ἀπλῶς ἐδῶ χάριν τῶν φιλομαθεστέρων.

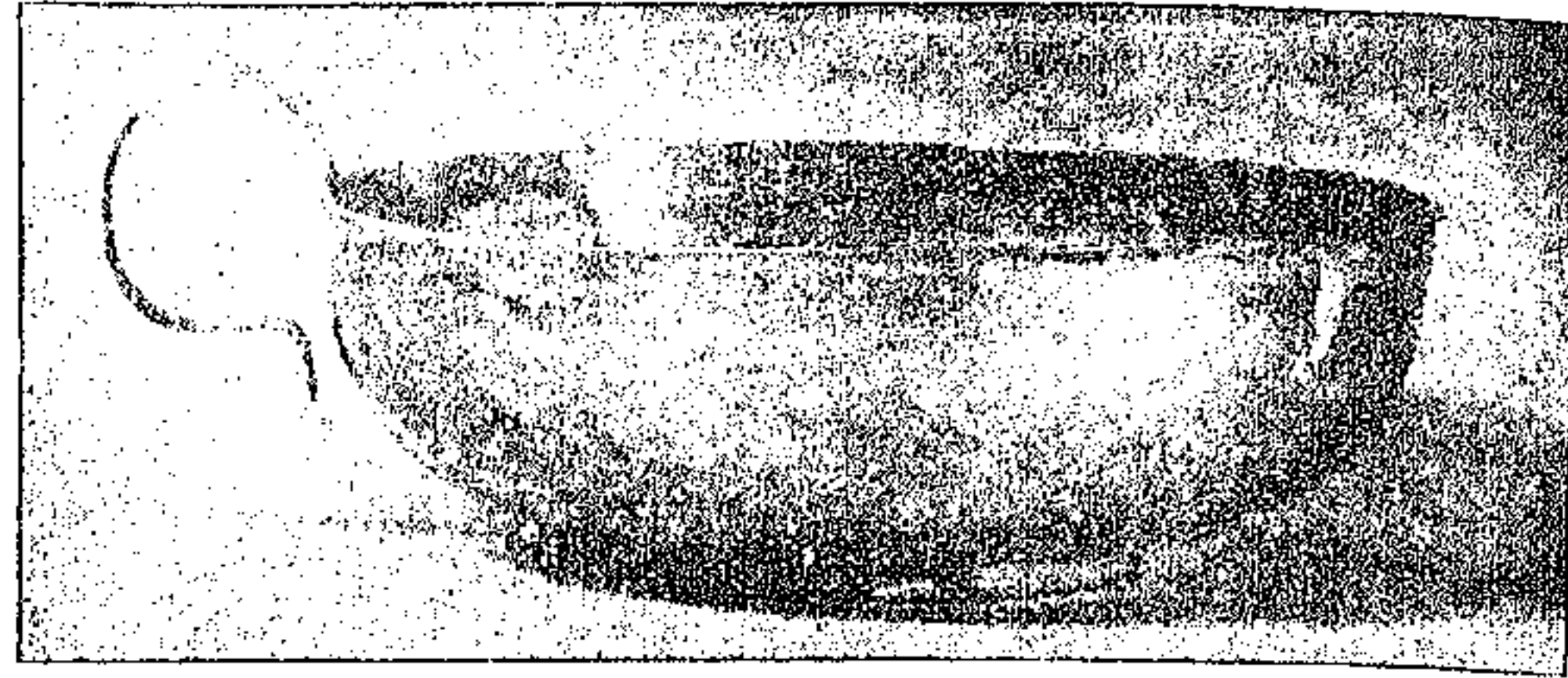
Ἀνεφερα ὅμως ἤδη καὶ τὴν ἀρχαίαν πόλιν Μαραθῶνα καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς ὁδὸν πρὸς τὸ Μετόχιον τοῦ Βρανᾶ. Μέχρι τῆς θέσεως λοιπὸν ταύτης, τῆς ἐξόδου ἐπομένως ἐκ τῆς χαράδρας, τῆς Ραπεντόζας λεγομένης καὶ τοῦ ἐπι ὑψηλότερα κειμένου εἰς πάντας γνωστοῦ Διονύσου, προσέτι δὲ τῆς δεξιῶτερα τοῦ Βρανᾶ κειμένης μικρᾶς κοιλάδος Ἀυλώνας λεγομένης, ἐχούσης τὸ σχῆμα ἀκριβῶς κολοσσίου θεάτρου, εἰσχωρεῖ ἀρκετὰ βαθέως πρὸς δυσμὰς ἐκ τῶν παρὰ τὴν ἀμαξιτὴν μεταξὺ τοῦ 35ου καὶ 37ου χιλιομέτρου παρὰ τὸν τύμβον τῶν Μαραθωνομάχων ἀμπελοφύτων καὶ ἐλαιοφύτων τὸ πᾶν ἢ πεδιάς τοῦ Μαραθῶνος, κολπαιδῶς αὐτὴ σχηματιζομένη μεταξὺ τῶν ἑκατέρωθεν βουνῶν τοῦ πευκοφύτου Ἀγριελίκι καὶ τοῦ καταξήρου Κοτρῶνι. Εἰς τὸ τμῆμα τοῦτο τῆς ὅλης πεδιάδος μεταξὺ τῶν δύο βουνῶν κεῖται ὁ ἡμέτερος Μυκηναϊκός τάφος, εἰς ἴσην ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Μαραθῶνος, δύο ὡς ἔγγιστα χιλιομέτρων, καὶ ἀπὸ τῶν περὶ τὸν τύμβον θέσεων, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐκ τοῦ χιλιομέτρου τῆς ἀμαξιτῆς 36ου καὶ 50 μέτρων διακλαδίζεται στενωτέρα ἀμαξιτὴ 600 περίπου μέτρων.

Εἰς τὸ μέσον ὁμοῦ τοῦ πεδινοῦ ὅλως διό-

λου τόπου ἢ θέσις αὐτῆ ἐνὸς κυψελοειδοῦς Μυκηναϊκοῦ τάφου ξενίζει πολὺ τοὺς γνωρίζοντας ποῦ κατὰ κανόνα ἴδρουν τοὺς τοιοῦτους τάφους οἱ κτίσται των. Ἐξελέγοντο δηλαδὴ τὰ πλάγια βουνοῦ ἢ βράχως, τὸ δὲ εἰς τὰ πλάγια ταῦτα ἐσκαπτόμενον κοίλωμα, παρεμφερές κάπως πρὸς τὸ κοῖλον τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, ἀλλὰ μετὰ συγκλειόμενα διὰ τοῦ κυκλοτεροῦς τοίχου τὰ ἑκατέρωθεν πλευρὰ, ἐλάμβανε κυψελοειδῆ

Εικ. 3. Τὸ μέτωπον τῆς εἰσόδου.

Εικ. 4. Τὸ χρυσοῦν κύπελλον.

μορφήν, με θύρωμα εἰς τὴν πρόσοψιν, εἰς τὸ ὁποῖον ἔφερε τάφος ἀρκετὰ μακρὰ, ἀνωφερῆς μᾶλλον ἔκ τινος χαμηλοτέρου σημείου τοῦ ἐπικλινοῦς ἀμέσως πρὸ αὐτοῦ, περαιτέρω δὲ καὶ ἐντελῶς ὁμαλοῦ πεδινοῦ ἐδάφους. Διὰ τῆς τάφρου ταύτης ἦτις «δρόμος» καλεῖται προκειμένου περὶ τῶν θολωτῶν καὶ τῶν ἀρκετὰ ὁμοίων των θαλαμοειδῶν λεγομένων τάφων, ἔφθανεν ἕως εἰς τὸ θύρωμα, δι' αὐτοῦ δὲ κατόπιν εἰς τὸ κυψελοειδές κτίσμα εἰσήρχετο ἢ πρὸς ἐναπόθεσιν τοῦ νεκροῦ εἰς τὸν ὄλιγον ἔξω αὐτοῦ κρυπτόμενον θαλαμίσκον του νεκρικῆς πομπῆς. Τὸ θύρωμα ἠδύνατο νὰ εἶνε καὶ πολυτελέστατον, ὅπως πρέπει νὰ φαντασθῶμεν αὐτὸ κατὰ τὰς ἐκ σωζομένων στοιχείων του γενομένης λαμπρᾶς ἀναπαραστάσεως πρὸ πάντων διὰ τὸν λεγόμενον τάφον τοῦ Ἀγαμέμνονος ἢ θησαυρὸν τοῦ Ἀτρέως εἰς τὰς Μυκήνας, ἀσύγκριτον τοῦτον καὶ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ καθ' ὅλην τὴν οἰκοδομίαν του πρὸς τοὺς εὐτελεῖς σχεδόν, ὁμοιομόρφους μὲν ἄλλ' ἠκιστα ὁμοίους του ἄλλους. Τὴν δευτέραν θέσιν καταλαμβάνει μετ' αὐτὸν ὁ τοῦ Ὀρχομενοῦ τῆς Βοιωτίας, τοῦ Μινύου λεγόμενος. Ἀλλ' ἠδύνατο τὸ θύρωμα νὰ εἶνε καὶ ἀνοιγμά ἀπλοῦν εἰς τὸν τοῖχον τῆς κυψέλης θυροειδές, τὸ ὁποῖον δὲν παρέμενε ἐννοεῖται καὶ μετὰ τὴν ταφὴν ἀνοικτὸν, ἀλλὰ κατωχυρώνετο διὰ τοίχου ἰσχυροῦ, ἐνῶ καὶ ἡ τάφος, ὁ δρόμος, πρὸς πλήρη ἀσφάλειαν ἐπληροῦτο αὖθις χρώματος.

Ἀλλ' ἡ τάφος ἢ ὁ μακρὸς οὗτος δρόμος — παράδειγμα αὐτοῦ ἄς λάβωμεν τὸ τοῦ περιωνύμου τῶν Ἀμυκλῶν, πλησίον τῆς Σπάρτης, θολωτοῦ τάφου ἢ καὶ τοῦ θησαυροῦ τοῦ Ἀτρέως — δὲν ἔδειξε κανέν σημεῖον ὑπάρξεως εἰς τὸν ἡμέτερον Μυκηναϊκὸν τάφον. Διότι καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ εἰς αὐτόν. Ἐφόσον οὗτος κεῖται ἐν ὁμαλῇ πεδιάδι, τῆς ὁποίας τὸ ἔδαφος ὄλιγον τι μόνον ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ἀπὸ τοῦ Βρανᾶ καὶ τῆς Αὐλώνας πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ τύμβου καὶ τῆς θαλάσ-

σης κατηφορίζει, ὁ κατηφορικὸς δρόμος κατὰ ταύτην πάντοτε τὴν πρὸς ἀνατολάς κατεύθυνσιν, δὲν θά εὑρίσκεν ἔξοδον οὔτε καὶ μετὰ πολλῶν δεκάδων μέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς κυψέλης. Διὰ τοῦτο χωρὶς νὰ μεταιοπονῶ ἀναζητῶν τὴν ἔξοδον ταύτην, μετὴν ὑπόθεσιν ὅτι δὲν θά ἦτο ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ καταλήγῃ ὁ δρόμος εἰς χαμηλότερον ἐξάπαντος ἔδαφος, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐπικλινῆ κάπως ἀνάβασιν εἰς αὐτό, διὰ νὰ εὐκολύνεται ὁπωσδήποτε τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ κατάβασις τῆς νεκρικῆς πομπῆς εἰς τὴν βαθεῖαν πάντως τάφρον, ἔσκέφθη ν' ἀναζητήσω ὅχι τὸ τέρμα αὐτῆς κάπου κατωτέρω καὶ μακρὰν τῆς κυψέλης πρὸς ἀνατολάς, ἀλλ' εὐθύς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκ τῆς κυψέλης καὶ πάντως εἰς τὸ μέσον τῆς ἀνατολικῆς προσόψεως αὐτῆς.

Τὸ μέσον δὲ τοῦτο ἐξέλεξα καὶ ἔνεκα σημείων τινῶν εἰς τὸ ἔδαφος, τὰ ὁποῖα μὲ ἔκαμαν νὰ πιστεύσω ὅτι κάτι θά ἐδοκίμασαν καὶ ἐδῶ οἱ ὡς «ἐπαγγελματῆται τυμβωρύχοι» ἐργαζόμενοι εἰς τὸν τόπον ἀρχαιοκάπηλοι, τῶν ὁποίων τὰ ἴχνη πανταχοῦ τοῦ Μαραθῶνος ἀνεύρισκα. Ἀλλ' ἐδῶ εὐρέθη ἐνώπιον σωροῦ ὀλοκλήρου ὄγκολίθων, μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν ὁποίων παρουσιάσθη τὸ μέτωπον μιᾶς εἰσόδου εἰς τὴν κυψέλην, ἢ ὁποία μετὰ πεποιθήσεως πλέον περιέμενε νὰ ἀποκαλυφθῇ ὡς τὸ θύρωμα ταύτης. Καὶ ἀπεκαλύφθη ὡς τοιοῦτον τὸ θύρωμα τοῦτο καθὼς δεικνύει αὐτὸ ἢ εἰκὼν 3 καὶ καθὼς παρουσιάσθη τοῦτο κατὰ τὴν βαθμιαίαν ἀνωθεν τῆς ἀνασκαφικῆς ἐργασίας συντέλεσιν, ὡς ἐκθέτω διὰ τῶν ἑξῆς.

Οἱ ὄγκολίθοι, περὶ ὧν εἶπα, εὐρέθησαν συσσωρευμένοι εἰς τὸ φρεατοειδές ὄρυγμα τὸ ὁποῖον ἀκολουθῶν καὶ τοὺς λίθους ἀπομακρύνων ἤνοιξα εἰς μῆκος τριῶν μέτρων, πλάτους δύο, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, τὸσον δὲ ἀτάκτως συσσωρευμένοι, ὥστε ἐκ τούτου νὰ συμπεράνω εὐθύς ἐκ πρώτης ἀρχῆς τῆς ἐργασίας τὴν ἐπέμβασίν ποτε, εἰς κάποιαν λαθραίαν ἀπόπει-

ραν ἐδῶ, τυμβωρύχων πιθανῶς. Ἀλλ' εὐθύς ὄλιγον κατωτέρω, ὅτε παρατήρησα ἐξ ἑκατέρας πλευρᾶς τοῦ ὄρυγματος τοὺς τοίχους τῶν παρεῖων αὐτοῦ καὶ τὸν κατὰ μέτωπον πρὸς τὸν θέλοντα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κυψέλην, εὐρήκα μεγάλην λιθινὴν πλάκα πλαγίως στηριζομένην εἰς τὸν κατὰ μέτωπον τοῖχον ὡς κάλυμμα προφανῶς ὁπῆς τινος ἐκ τριῶν περίπου ἐπὶ δύο μέτρων. Τοιοῦτοτρόπως καμμία ἀμφιβολία πλέον δὲν μοι ἔμεινε ὅτι τοὺς ὑπερκείμενους τῆς πλακὸς ταύτης λίθους οἱ τυμβωρύχοι ἀπομακρύνοντες, ἀνεσήκωσαν ἔπειτα καὶ τὴν πλάκα, χωρὶς ὅμως νὰ εὐρουν καὶ ὁπῆν τινα ὑπ' αὐτήν, διότι οἱ ὄγκολίθοι ἐξηκολούθησαν καὶ κατωτέρω τῆς πλακὸς εἰς βάθος περισσότερο, δύο περίπου μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους διὰ καὶ ἠναγκάσθησαν, ὑπέθεσα, νὰ ἐγκαταλείψωσιν οὗτοι τὴν ἐργασίαν, ἴσως διότι ἐνόμισαν ὅτι πρόκειται περὶ παλαιοῦ φρέατος τὸ ὁποῖον ἐπίτηδες ἢ μὲ τὸν καιρὸν προηγουμένως ποτὲ εἶχε καταχωσθῆ ἢ ἴσως καὶ διότι ἀπεδυσπέτησαν πρὸς τὴν προσπάθειαν, προχωροῦντες κατωτέρω νὰ εὐρουν ἐπὶ τέλους τὴν εἰς τὴν κυψέλην εἰσοδον.

Ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἐγκατέλειψα τὴν ἰδικήν μου ἐργασίαν, ἀν καὶ τὴν ὑπὸ τῶν τυμβωρύχων ἐγκαταλείψασαν ἤθελα νὰ ἀποδώσω εἰς τὸ ὅτι οὗτοι, βλέποντες τὴν διὰ τοῦ θυρώματος εἰσοδον εἰς τὴν κυψέλην ἀποκεκλεισμένην διὰ λίθων, θά κατῆλθον εἰς αὐτήν δι' ὁπῆς ἀνοιχθείσης εἰς τὴν κορυφὴν τῆς. Ἐνθυμούμουν δύο παραδείγματα τοιαῦτα ἀπὸ ἑνα Μακεδονικὸν τυμβόχωστον τάφον εἰς τὸ Δίον καὶ ἀπὸ ἑνα ἄλλον ὁμοιον εἰς τὰ Παλατίτσια παρὰ τὴν Βέροιαν, εἰς βάθος μέτρων τινῶν ὑπογείως κτισμένους τὰς ἐκ τῆς προσόψεων των εἰσόδους εἰς ἀμφοτέρους εὐρήκα κατωχυρωμένους διὰ βαρυτάτων ὄγκολίθων τετραγωνικῶν ἐξεργασμένων, τεθειμένων τὸν ἕνα ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Διὸ οἱ τυμβωρύχοι ἀντὶ νὰ ἐπιχειρήσουν τὸ βαρὺ ἔργον σκαφῆς βαθείας τάφρου ἔξωθεν καὶ ἱκανῶς μακρόθεν κατηφορικὴν πρὸς τὴν εἰσοδον διὰ νὰ ἀποκυλήσουν κατόπιν καὶ τοὺς ὄγκολίθους ἐξ αὐτῆς, κατῆλθον εἰς τὸν νεκρικὸν θάλαμον ἐκ τῆς κορυφῆς τῆς καμάρας ἀπομακρύναντες ἕνα μόνον ὄγκολίθον ἐξ αὐτῆς, ἀφοῦ ἀνέσκαψαν πρῶτα τὰ καλύπτοντα τὴν καμάραν χῶματα τοῦ τύμβου.

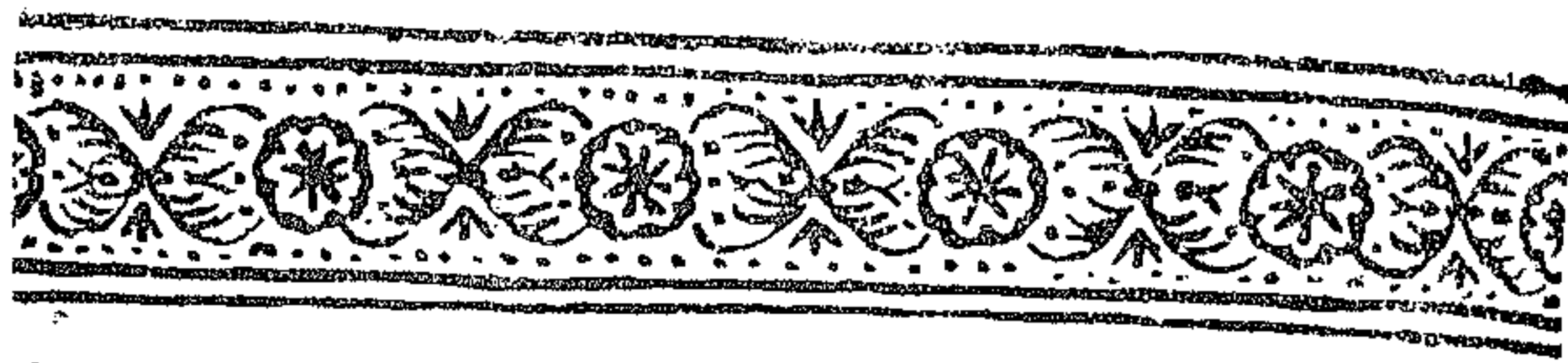
Ἀλλ' εἰς τὸν Μαραθωνιακὸν τάφον καὶ

μία ἄλλη παρατήρησις με παρεκίνησε τὴν νὰ ἐξακολουθήσω τὸν πλήρη καθαρσμὸν τοῦ τετραπλεύρου φρεατοειδοῦς ὄρυγματος μέχρις οὗ εὐρῶ τὴν εἰς τὴν κυψέλην εἰσοδον διὰ τοῦ βεβαιωθέντος πλέον ὑπὸ τοῦ μετώπου τοῦ θυρώματος καὶ ὑπὸ τοῦ τοιχοκτίστου τμήματος βραχείας τινὸς ἔστω τάφρου, ἢτοι δρόμου πρὸς τὴν κυψέλην. (Ἴδὲ τὴν Εἰκόνα 3, εἰς τὸ κατωτάτον βάθος τῆς). Εὐθύς κατωτέρω ἀπὸ τὴν πλάκα, μετὰ τῶν λίθων τῶν πληρούντων τὸ ὄρυγμα ἤρχισαν ἀναφαινόμενα πλῆθος ὀστών ζῶων, ὡς βοῶν, χοίρων, αἰγοπροβάτων καὶ κτηνῶν ἀκόμη, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ συχνὰ θραύσματα Μυκηναϊκῶν ἀγγείων ἐγχρώμων. Διὰ τὴν ἐμφάνισιν ὁμοίως τῶν ὀστών ἄλλη ἐξήγησις δὲν ὑπῆρχε παρὰ ὅτι ταῦτα προήρχοντο ἐκ τῶν θυσίων ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ νεκροῦ, τοῦ ταφέντος εἰς θαλαμίσκον τινὰ ἴσως συνεχόμενον πρὸς τὴν κυψέλην, καὶ ἐκ τῆς τὰς θυσίας ταύτας παρακολουθοῦσης ἐστιάσεως τοῦ ἀποτελοῦντος τὴν νεκρικὴν πομπὴν πλῆθος. Τὰ θραύσματα τῶν ἀγγείων ἐπίσης θά προήρχοντο ἐκ τῶν χοῶν ἐπὶ τοῦ τάφου καὶ τῶν ἐστιάσεων. Ἐφόσον λοιπὸν ἐξακολουθητικῶς οὕτως ἔχοντα εὕρισκα τὰ πράγματα, ἐπροχώρησα μέχρι τῆς ἀποκαλύψεως ὄλου τοῦ μετώπου τοῦ θυρώματος ἕως ὅτου εἰς βάθος πέντε μέτρων ἐνεφανίσθη ὁ κατάστεγος ὑπὸ μεγάλων πλακῶν δρόμος πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς κυψέλης, ὕψους μὲν μ. 2,75, πλάτους δὲ μ. 2,50 ὅσον διὰ νὰ εἰσέρχονται κατὰ μέτωπον τρεῖς ἄνθρωποι καὶ μῆκος τριῶν μέτρων, καὶ αὐτὸς πλήρης λίθων ἐπίσης μετὰ χρωμάτων καὶ ἀναμειγμένων ὀστέων ὁμοίων ζῶων καὶ θραυσμάτων ἀγγείων τῶν αὐτῶν Μυκηναϊκῶν.

Ἀλλ' ἐδῶ ἡ ἐργασία ἐξ ἀνάγκης ἔπρεπε νὰ διακοπῇ προσωρινῶς, διότι εἶχε καταστήσῃ πολὺ ἀπειλητικὸς ὁ κίνδυνος καταρρεύσεως ὅχι μόνον τοῦ καταστέγου δρόμου ἔνεκα τῶν διαρρωγῶν τῶν ἐκ σχιστολίθου εὐθρύπτου πλακῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ τοίχου τῆς κυψέλης. Οὗτος μάλιστα κατέρρευε σχεδόν εἰς τὸ ἀνοιγμά του πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς, ὅπου εἰς τὰ μαυρισμένα ἀνάμικτα με ἀνθρακας καὶ τέφραν χῶματα καὶ με λίθους ἐκ πυρὸς προφανῶς καταμαυρισμένους ἀνάμικτα ἐπίσης παρουσιάσθησαν πλῆθος ὀστών ζῶων μετὰ τινῶν θραυσμάτων Μυκηναϊκῶν ἀγγείων, ὅπως καὶ εἰς τὸ ὄλον ὄρυγμα καὶ εἰς τὸν κατάστεγον δρόμον.

ΓΕΩΡΓ. ΣΩΤΗΡΙΑΔΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΒΙΛΗ

Τά γράμματα και τὰ ποιήματα τοῦ Μαβίλη, πού δημοσιεύονται παρακάτω, εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς τὰ στείλῃ ὁ κ. Γιάννης Βλαχογιάννης. Τὰ γράμματα εἶναι ἀνέκδοτα. Ἀπὸ τὰ ποιήματα, τὸ «Νέο Φεγγάρι» εἶναι, ἐπίσης, ἀνέκδοτο· ὁ «Υπεράνθρωπος» ἔχει περιληφθῆ στα «Ἀπαντα» τοῦ ποιητοῦ.

1

Κέρκυρα 20. V. 902

Ἀγαπητέ Βλαχογιάννη!

Σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ ἀπαντήσης ἀμέσως καὶ νὰ μοῦ πῆς ἂν θὰ πᾶς εἰς τὴ Ζάκυνθο καὶ πότε. Ποῖοι ἄλλοι θὰ πᾶνε ἀπὸ τοὺς φίλους μας; Ἐγὼ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἀναχωρήσω ἀπ' ἐδῶ ὀλίγο πρὶν τῶν ἑορτῶν γιὰ νὰ μὴ φθάσω ἐκεῖ μὲ τὸν πολὺν κόσμο. Ἐάν ἤξερα ποῦ τὸ ἴδιο θάκανες καὶ σὺ, ἤθελε σοῦ προτείνῃ νὰ βρεθοῦμε κάπου 3-4 τέσσερες μέρες πρὶν καὶ νὰ πᾶμε μαζί 'ς τὴ χώρα ἐκεῖνη γιὰ νὰ ἐπιθεωρήσουμε τὰ διάφορα καλὰ καὶ ὀμορφα πρῶτοι μεῖς, καὶ νὰ ἀνακαλύψουμε ποῦ εἶναι ἡ καλλίτερη Βαρδέα. Ἄν συμφωνήσῃς, ἀπάντησέ μου τηλεγραφικῶς γιὰ νὰ πάρω τὰ μέτρα μου. Ὁ Ντίνος δυστυχῶς δὲν μπορεῖ νὰ ἔρθῃ. Ἄν θὰ ἦσαι μεταξὺ τῶν ἐπιφανῶν, καὶ μάλιστα προσκαλεσμένος, τότε δὲν κάνουμε τίποτε. Μ' ἀρέσουν αὐτὰ, ἀλλὰ νὰ τὰ βλέπω χωρὶς νὰ μὲ βλέπουνε καὶ σιμὰ σ' ἐπίσημα πρόσωπα δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἦμαι. Θὰ μοῦ χαλοῦσε τὴν ἀπόλαυση — τὴ συγκίνηση.

Ἐζήτησα ναῦρω κάτι τοῦ Σολωμοῦ στ' ἀρχεῖα τῆς πόλεως μας. Εἶναι ὄλη ἡ δίκη μὲ τὸν ἀδερφό του ἀκόμα ἀνεκμετάλλευτη. Ἄλλ' ἐσκέφθηκα ποῦ δὲν εἶναι ἡ περίπτωση κατάλληλη γιὰ νάρθουν εἰς φῶς δυσάρεστα καὶ λεπτῆς φύσεως ζητήματα, τώρα ποῦ πρέπει νὰκουσθῇ μόνον ὅ,τι μπορεῖ νὰ ὑψώσῃ τὸν ποιητὴ μας εἰς τὴν ἐθνικὴ συνείδηση.

Ἐχῶ στὰ χέρια μου ἓνα ἔγγραφο τοῦ ἴδιου πρὸς τὸν Ἀρμοστήν Ἀνταμ, τοῦ 1829, αὐτόγραφο, ὅπου ζητῆ δικαιοσύνη σ' ἓνα ζήτημα τοῦ Ἀδελφοῦ του τοῦ ὀμομήτριου μὲ τὸν ὁποῖον ἔπειτα ἐπίσθησε σὲ δίκαις. Εἶναι γραμμένο ἰταλικά κ' ἔχει διάφορα χαρακτηριστικὰ χωρία. Ἄν θέλης σοῦ στέλνω ἀντίγραφο γιὰ νὰ τὸ δημοσιεύσῃς. Τὸ θάνατο τοῦ καλοῦ μας Καλοσογούρου θὰ τὸν ἔμαθες. Μὲ αὐτὸν ἐτάφηκε γιὰ πάντα κ' ἓνα μέρος τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ Σολωμοῦ. Ὅ,τι σὲ λίγο θὰ δημοσιεύσουν

τὰ Παναθηναῖα δικό του δὲν εἶναι παρά τὸ πρῶτο ἀπὸ πολλὰ ἔργα ποῦ ἤθελε νὰφιερῶσῃ εἰς τὸν Σολ. ὁ Κ.—Μὰ τί ἐπαίσχυντο πρᾶγμα εἶναι αὐτὴ ἡ σιωπὴ τοῦ Ἀθηναῖκοῦ τύπου γιὰ τὸ θάνατό του! Οὔτε λέξη! Καὶ ὁ Χατζιδάκης ὁ κακόπιστος Ταρκουμάδας τῆς γλώσσας βασιλεύει. Τὸν βοηθάει καὶ ὁ θάνατος σὺν ἀδερφοποιητὸς του ποῦ εἶναι.

Σὲ ἀσπάζομαι
Λορέντσος

Χαιρετίσματα στοὺς ἄλλους.

2

Τετράδη

Ἀγαπητέ Ἐπαχτίτη!

Ἐδιάβασα τέλος πάντων τὲς «Ἱστορίες» καὶ μοῦ πολυάρεσαν. Τὰ «κουδούνια» μάλιστα μοῦ φαίνεται πῶς τ' ἀκούω νὰ μοῦ παίζουν κάτι μελωδίες ἀνήκουστες, θαρραπαφτικὲς σὰν τὸ κρῦο νερό. Κάτι σκοποὶ νεραϊδένιοι γοργοπνένε περνώντας ἀπαστοι ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου καὶ μοῦρχεται σὰ νοσταλγία γιὰ ἓναν κόσμο ποῦ ἐπόθησα, ποῦ ὄνειρέφθηκα, μὰ ποῦ δὲ μπόρεσα μήτε καὶ θὰ μπορέσω ποτὲ νὰ τὸν ἀλλάξω μὲ τὸ δικόνε μου. Ὁ δικός μου εἶναι μὴ μὴ γάλη σφαλαγγοῖα καὶ τὸ χειρότερο εἶναι πῶς δὲν εἶμαι ἐγὼ τὸ σφαλάγγι.

Λές νὰ μοῦ γεννήθηκε γιὰ τοῦτο ἡ ζήλεια μέσα στὰ λεγόμενα φυλλοκάρδια καὶ γιὰ τοῦτο νὰ μὴ σοῦ γράψω τόσο καιρό; Ποιὸς ξέρει.

Χιτὲς τὸ βράδυ ἐπέρασα ἀπὸ κεῖ ποῦ εἶδαμε μαζί ἐκεῖνο τὸ χρυσὸ σούρουπο καὶ τὰ χρώματα ὅλα μοῦ κάστηκε πῶς λαλοῦσαν μὲ μίαν ἁρμονία... σὰν κουδούνια, λογιῆς λογιῆς ὑπερκόσμια κουδούνια.

Καὶ σὲ θυμήθηκα. Καὶ εἶπα νὰ σοῦ γράψω. Μὴν ξέροντας ὅμως νὰ γράψω γράμματα, εἶπα νὰ σοῦ στείλω δύο σονέτα μου. Ἐπειτα ποῦ τὰ γράφα, ἐστοχάστηκα πῶς δὲν ξέρω νὰ γράψω οὔτε σονέτα καὶ ἤθελα νὰ ξεσκίσω. Μὰ τότες ποιὸς ξέρει πότε θὰ ἀπαντοῦσα στὸ ἀγαπημένο σου γράμμα. Καὶ θὰ εἶχες τὸ δικαίωμα νὰ μὲ

κακολογήσης καὶ τὴν κακολογία ἐγὼ τὴν φοβάμαι πολὺ.
Τὸ δέφτερο θὰ τόστερνα τοῦ κ. Νιρβάνα ἂν τὸν ἐγνώριζα (τὸν «Υπεράνθρωπο»).
Γεῖά σου καὶ χαιρετίσματα εἰς τοὺς χυδαιολέκτας.

Ὁ φίλος Σου
Λορέντσος

Καὶ ἂ βρῆς ποῦ ὁ πόνος εἶναι ἡ μόνη ἀλήθεια,
Ἦ τότε τότε ἀπ' τ' ἀντρεπωμένα στήθια
Γδύσου τὴν τοπεινότη τῆς ὀρφάνιας·

Στῆς ὀμορφιάς, στῆς δύναμης τῆ γλύκα
Μὲ ἀλαλητὸ χαρῆς καὶ περηφάνειας
Γίνα θεὸς σου καὶ τῆ Μοῖρα νίκα.

3

Τετάρτη.

ΝΕΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

Ἀπόψε πόσο πρόσχαρο καὶ πόσο εὐτυχισμένο,
Τὸ ὄρῳ ποῦ ἡ Ἄνοιξη σοῦ δείχνει ἔχεις πάρει,
Καρτερικά στὸ ἴλαρὸ φῶς κάποιου καλοῦ προσμῆνο,
Μιὰν εὐτυχία μοῦ μὴνάει τὸ φῶς σου, ὦ νέο φεγγάρι.

Χαρούμενο τὸ ἀπόβραδο· μόλις κι' ἀργοταράζει
Τῆς Αὔρας ἡ ἀλαφρὴ πνοὴ τῆ νύχτια γαλήνη,
Ὅπως σὲ κόρφο κορρασιάς ποῦ ὁ ἔρωτας φωληάζει,
Μιὰ ἀγαπημένη θύμησι φτάνει καὶ γλυκοσβύνει.

ΤΡΙΣΤΑΝΟΣ

ΥΠΕΡΑΝΘΡΩΠΟΣ

Τοῦ μυστήριου ἀνασῆκωσε τὴν πέτρα
Καὶ μὴ σκιαχτῆς τὸ δάγκωμα τοῦ ἀστρίτα.
Τὴν ἀλήθεια ἀκατάπαφτα ἀναζήτη
Τὴ μόνη ἀληθινὴ ψυχοπονέτρα.

Μία μία τὲς σαγιττιές τοῦ πόνου μέτρα
Κιὰ γρυπνος τὲς πληγές ποῦ ἀνοίγουν κοίτα·
Μηνότρα φτάνει ἡ καθεμιὰ σαγιττι
Ἀπ' τῆς ἀσπλαγχνῆς Μοῖρας τῆ φαρέτρα.

Φίλιτατε Ἐπαχτίτη!

Εἶδα τὸν κ. Βρυάκο ὁ ὁποῖος μοῦ εἶπε
πῶς τὰ σονέτα ποῦ σοῦ 'στειλα ἐνομίσατε
πῶς εἶναι γιὰ δημοσίεψη. Σὲ παρακαλῶ
νὰ φροντίσης νὰ μείνουν χειρόγραφα ὅπως
εἶναι γιὰτὶ δὲν ἔχω σκοπὸ γιὰ τὴν ὥρα
νὰ ξανατυπώσω ἔργο μου. Ἄν ἐτυπώθη-
καν νὰ ξετυπωθοῦν. Ἦθελα μοναχὰ νὰ
σοῦ στείλω ἓνα ἐνθυμηματάκι ἀπὸ τοὺς
Κορφοὺς καὶ μὴν ἔχοντας παρά λίγα ἀμπέ-
λια καὶ κάτι ἐλιές ἀκίνητες ἐσκέφθηκα νὰ
σοῦ στείλω λίγες ρίμες τώρα ποῦναι καὶ
φθηνές.

Χωρὶς χωρατὰ σὲ ἐξορκίζω νὰ φροντί-
σης νὰ μὴ τυπωθοῦν διότι ἀλλιῶς θὰ λυ-
πηθῶ πολὺ.

Ὁ φίλος
Α. Μαβίλης

Χαιρετίσματα εἰς τοὺς Κυρίους Μαλ-
λιαροὺς.

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΑ

Φίλε μεγάλε! Πέταξες μακρὰ μας,
σὲ ρόδινη — ποιὸς ξαίρει; — ἀκρογιαλιά
τόσον καιρό· κι' ὡστόσο, ὀλόγουρά μας,
τὴ μουσικὴ σου ἀκοῦμε τὴ λαλιά.

Ἀκόμα τὴν ἀκοῦμε νὰ μᾶς λέει
γιὰ τὰ χλωμά, τὰ κρῖνα, τοὺς γιαλοὺς,
γιὰ μιὰ χαροκαμένη ποῦ ἔρμη κλαίει
γιὰ τῶν βυθῶν τοὺς τάφους τοὺς θολοὺς.

γιὰ τοὺς αὐλοὺς ποῦ σὺντριψε ὁ χειμῶνας,
γιὰ τὶς κραυγές τῶν ἀντρῶν τὶς βραχνές,
γιὰ τὸ χαμὸ μιᾶς ἀσπρῆς ἀνεμώνας,
γιὰ τῶν χελιδονιῶν τὶς θεῖες φωνές...

Ἀκόμα τὴν ἀκοῦμε. Καὶ σὲ μὴ ἄκρη
σὲ βλέπουμε σκυφτό — κι ἄς πολεμᾶς
γιὰ πάντα νὰ χαθεῖς. Καὶ στάει τὸ δάκρυ
στὰ μάτια ἀχνό. — Γιὰ σέ, τάχα, ἢ γιὰ μᾶς;

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΑΔΕΙΟ ΣΠΙΤΙ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Μόνη. Μ' άρέσει νά μένω έτσι όλομόναχη στό σπίτι. Σκοτεινά. Μοῦ φτάνει τό φωτάκι τοῦ ράδιου.

Άλλό... Άλλό... Radio Budapest. Όρχήστρα. Δέ μ' άρέσει. Τί βοή! Γυρνῶ. Ἡ βελόνα μαρκάρεϊ 823 kilos. Heaviest. Μιά θερμή βαθειά άντρίκια φωνή γεμίζει τή σάλα. Ὡραία! Πῶς μ' άρέσει αὐτή ἡ άντρίκια φωνή! Ἐπ' τό μικρό μηχάνημα βγαίνει, ἀπλώνεται, σέρνεται στό πάτωμα, χτυπά στός τοίχους, γλυστρά στά ἐπιπλα, τρυπῶνει στίς γωνιές, κάτω άπ' τό ντιβάνι, στά βάζα, χαϊδεύει τήν κουρτίνα καί χύνεται έξω άπ' τίς χαραματιές τῶν παντζουριῶν.

Τί άναπαυτικές πού είναι αὐτές οί μοντέρνες πολυθρόνες! Καλά εἶμαι έτσι!

Σήμερα ἦταν άδειο από άντρες τό σπίτι. Δουλειές, σπουδές μᾶς τοῦς πήραν. Μείναμε τέσσερις γυναίκες. Ἡ μάνα κι' οί κόρες. Βουβές σκιές ὅλη τήν ἡμέρα. Σάν λυπημένες, σάν κακοδιάθετες. Ἄνοίγαμε τό στόμα γιά νά γκρινάσουμε. Ὁ νοῦς μᾶς σ' αὐτούς. Μέρες θά κάνουν νά μᾶς ξαναγυρίσουν.

Ὡραία φωνή! Τί γεμάτη! Μὲ ξελιγώνει.

Θά καπνίσω. Τά Gold Flag μυρίζουν βαρειά. Ἄντρίκιες φωνές, χειρονομίες, τραχειά, σκοῦρα, μεγάλα χέρια, κουβέντες, βήματα, γέλια τρανταχτά. Ὁλ' αὐτά μεσ' στό γαλάζιο σύννεφο τοῦ μυρωδάτου καπνοῦ πού βγαίνει άπ' τά χεῖλη μου.

Τί άδειο σήμερα τό σπίτι δίχως τοῦς άντρες! Οί γυναικεῖες φωνές μᾶς στριφογυρίζαν στίς κάμαρες, ανάλαφρες, καί ξέφευγαν γρήγορα έξω, άπ' τίς χαραματιές. Ἄδειο τό σπίτι, βουβό!

Ἄς ἔρχονταν τώρα. Ὁχι οί γυναίκες. Οί άντρες τοῦ σπιτιοῦ. Ὁχι. Οὔτε αὐτοί. Ξένοι. Ἄλλοι άντρες.

Τό τραγοῦδι σταμάτησε. Χειροκροτήματα. Τί βουητό! Καλά, νά, ξανάρχισε. Αὐτή ἡ παθητική άντρίκια φωνή μοῦ σφίγγει τήν καρδιά. Τά Gold Flag με ζάλισαν.

Ἄντρες, χαμηλές άντρίκες νότες, καπνοί! Γέμισε ἡ σάλα.

Τά Gold Flag με ζάλισαν!

Κι' αὐτός ὁ τεχνόρος ὁ Ρουμάνος! Εἶναι Ρουμάνος, μ' άθλητικό σῶμα, ξαν-

θά μαλλιά καί γκριζα μάτια. Ἔτσι είναι: σάν τοῦς φουτμπωλλιστες πού εἶχαν περάσει, νέος, μ' άθλητικό σῶμα, ξανθά μαλλιά καί γκριζα γελαστά μάτια.

Τά Gold Flag μυρίζουν βαρειά. Ἐγγλέζικα τσιγάρα.

Τί δυνατή φωνή! Πιό σιγανά. Ἔτσι! Ἔτσι είναι καλύτερα. Γοητεία...

Θά ἤθελα... Αὐτή ἡ φωνή... Τά τσιγάρα... Νά ρχόταν αὐτός. Αὐτός ὁ Ρουμάνος.

Σιγά, σιγά με ζυγώνει. Αὐτός είναι. Νέος, μ' άθλητικό κορμί καί γκριζα γελαστά μάτια. Μὲ ζυγώνει, κι' έτσι πού ἔχω τό κεφάλι γερμένο ανάσκελα στήν πολυθρόνα, με φιλά. Με φιλά άπότομα, σφιχτά, μοῦ κόβει τήν πνοή. Μὲ πόνεσε, μοῦ δάγκασε τά χεῖλη.

Ντροπή! Πού εἶμαι; Χλιαρή ἡ κάμαρη. Τά τσιγάρα, ἡ πολυθρόνα! Δέν εἶμ' ἐγώ! Ἄλλαξα ψυχή. Μὲ μέθυσε ἡ άντρίκια φωνή. Δέν εἶμ' ἐγώ, ἡ ἀχαΐδευτη άπ' άντρίκιο χέρι, τό ἀφίλητο ἀκόμα κοριτσόπουλο. Μοῦ δάνεισε τήν ψυχή της μιᾶ γυναίκα, μιᾶ γυναίκα γεμάτη σαρκικούς πόθους, με μάτια καί κορμί ἐρωμένης.

Ὁ Ρουμάνος με τά γκριζα μάτια, νά τος! Εἶναι ὁ ἐρωμένος μου. Σκύβει. Εἶναι ψηλός. Βάζει τό χέρι του γύρω άπ' τό λαιμό μου. Τί μεγάλο χέρι! Τραχύ τό δέρμα του. Σκύβει σ' αὐτί μου. Τί; Μοῦ δείχνει τήν καρδιά του. Βάζω τήν παλάμη μου άνοιχτή πάνω στό στήθος του. Κατάσαρκα. Τί ζεστό. Πῶς χτυπᾶ ἡ καρδιά του! Γιά μένα; Ναι, γνέφει. Μιά ξανθήμποῦκλα γλυστρά στό μέτωπό του. Σκύβει, με μαγνητίζει με τά γκριζα μεγάλα του μάτια. Καστανόξανθες οί βλεφαρίδες του. Παιδιάστικο τό στόμα του. Με φιλεῖ στό στόμα, στά μάτια. Τό χέρι του, τολμηρό, χαϊδεύει ὅλο μου τό σῶμα! Ζεστό τό χέρι του. Καίει. Μοῦ καίει τό σῶμα...

Ζέστη! Κουράστηκα. Ἄ! τέλειωσε ἡ ρουμάνικη μελωδία.

Θά ρθοῦν τώρα οί τρεῖς γυναίκες. Ἄργησαν. Πόση ὥρα πέρασε; Μήν τάχα νοιώσουν πῶς ἦρθε ὁ Ρουμάνος με τά γκριζα μάτια; Μπα! Ὁ νοῦς τους εἶναι στοῦς άλλους, στοῦς άντρες τοῦ σπιτιοῦ μᾶς.

Οί φωνές, τ' άντρίκια γέλια, ὁ Ρου-

μάνος με τά γκριζα μάτια, ἔφυγαν. Ἄνοιξα τό παράθυρο. Βγήκαν άπ' τίς γωνίες κι' ἔφυγαν μαζί με τοῦς καπνοῦς τῶν τσιγάρων. Σάν καπνοί τῶν τσιγάρων ἔφυγαν. Μήπκε μιᾶ ἀχτίνα τοῦ φεγγαριοῦ κι' ἔπεσε ἴσια πάνω στό γυάλινο βάζο με τά λουλούδια.

Ἄλλό... ἄλλό... Radio Roma Napoli. Τί γλυκό βιολί!.. Μιά σερενάτα.

Μήπως καταλάβουν οί γυναίκες πῶς ἦρθε κάποιος; Μυρίζω τσιγάρα. Πού θά δοῦν πῶς με φίλησε ὁ Ρουμάνος. Θά πλύνω τό στόμα μου. Τί γεύση!

Γλυκό βιολί. Τί γλυκό βιολί! Εἶμ' ἕνα κορίτσι, ἕνα ρομαντικό ἄθῶο κοριτσάκι πού τρελλαίνεται γιά βιολί, σερενάτες, ἀχτίνες τοῦ φεγγαριοῦ πού πέφτουν ὀλόγισια πάνω στά βάζα. Ἔτσι με ἔξερουν.

Ἐτί άδειο τό σπίτι μᾶς σήμερα δίχως τοῦς άντρες, λένε. Τί ἔξερουν! Δέν κατάλαβαν πῶς ἦρθε κάποιος. Ἦρθε γιά μένα κι' ἔφυγε σάν καπνός άπ' τ' άνοιχτό παράθυρο.

Ἦρθαν οί γυναίκες. Τώρα εἶν' άδειο από άντρες τό σπίτι.

Κ. ΠΟΡΦΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΠΟΝΟΣ Τ' ΟΥΡΑΝΟΥ

Θολέ οὐρανέ μου, δέ ρωτῶ τ' εἶναι ὁ κρυφός σου πόνος τόν ξέρω! εἶναι πού σῶπασαν νά κελαῖδοῦν τ' ἀηδόνια καί κάτω από τό θόλο σου τίς μαῦρες νύχτες μόνος ὁ γκιώνης κλαίει καί μοίρεται μεσ' στής λιῆς τά κλώνια.

Εἶναι πού φύγανε μακριά τά χελιδόνια πάλι καί πᾶν νά βροῦν περίσσιο φῶς σέ κάποια χώρα πέρα κι' εἶναι πού τίναξε προψές τό ρόδο ἀγάλι-ἀγάλι τά τελευταῖα τά φύλλα του στό μανιασμένο ἀγέρα.

Ἄχ! κι' εἶναι ἀκόμα — αὐτό, οὐρανέ! — πού κλείσανε δυό μάτια, δυό μάτια πού τό γαλανό χρῶμα τους σὺ 'χες δώσει καί τρέχουνε τά δάκρυα σου βροχή στά μονοπάτια τώρα πού φύλλα κίτρινα τάχει τ' ἀγέρι στρώσει.

ΧΑΡΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

ΜΕΡΟΣ Γ' (*)

Ενώ στους «Ελεύθερους Πολιορκημένους» και στ' άλλα τα ποιήματα που έξέτασα άλλοι, γνωρίσαμε ήρωες ήθικως ελεύθερους, που μπορεί ή υλική βία να τους συντρίβει το σώμα, μα που δέν τους άγγίζει την ψυχή, στο σονέττο «Ορφέας» και καθαρότερα στα δυό πεζά δοκίμια με το ίδιο θέμα και στο ποίημα «Σαίπω», βρισκόμαστε μπροστά σ' ήρωες τραγικούς, νικημένους από τη μοίρα και συντριμμένους σωματικά και ψυχικά. Αίτια της συντριβής των ήρώων όλων αυτών των ποιημάτων είναι ή άνικανοποίητη δίψα τους για τή γνώση τής αλήθειας.

Από πρώτη ματιά θαρρεί κανείς πως το αίθριο πνεύμα του ποιητή τό κατοίκησαν ξαφνικά πνεύματα τραγικά, όπως και την εποχή του «Λάμπρου», του «Κρητικού», της «Φαρμακωμένης στον Άδη». Και γεννιέται άμέσως ή άπορία: Πώς την ίδιαν εποχή που τό πνεύμα του ποιητή, γαλήνιο, αναπαύεται άτάραχο επάνω στους ήρώες του με την ήθικην άνεξαρτησία, συλλαμβάνει και ένασρκώνει συγχρόνως ήρωες τραγικούς;

Η άπορία αυτή γεννιέται από πρώτη ματιά, προσεχτικώτερη όμως μελέτη των ποιημάτων αυτών δείχνει πως οι ήρωες τους δέν καθρεφτίζουνε μ' άντικειμενικόν τρόπο προσωπικές ιδέες και πάθη του ποιητή τους, όπως στα προηγούμενα ποιήματα, τόσο τής εποχής του «Λάμπρου» όσο και τής εποχής των «Ελεύθερων Πολιορκημένων», μα πρόκειται πραγματικά γι' άντικειμενικά ποιήματα, όπου οι ιδέες του ποιητή έμφανίζονται έμμεσα. Στο πρώτο πεζό δοκίμιο «Ορφέας», ο Σολωμός γράφει ρητώς, σα γνώμη του άντικειμενική, άντιδιαστέλλοντας τον έαυτό του από τόν ήρώά του: «Η Σύζυγος, ή άγαπημένη Σύζυγος έχάθηκε κ' ήτανε πολύ σωστό.»

Επίσης, άξιοπαράτηρητο είναι πως, ενώ στα ποιήματα που είδαμε ψηλότερα, ήρωες

είναι είτε σύγχρονοι, είτε Βυζαντινοί, και όλοι τους Χριστιανοί, που ζούνε την ήθικην άνεξαρτησία τους, στα ποιήματα που πρόκειται τώρα να ξεετάσουμε, ήρωες είναι άρχαιοι και ειδωλολάτρες.

Η διαφορά αυτή, που ξεχωρίζει τα ποιήματα της ίδιας εποχής σ' εκείνα με τους χριστιανούς ήρωες, τους ήθικως ελεύθερους, και σ' εκείνα με τους ειδωλολάτρες, τους ήθικως ύποχείριους τής μοίρας, δημιουργεί μιá κάποια άντιδιαστολή των χριστιανών ήρώων του ποιητή προς τους ειδωλολάτρες τής Έλληνικής αρχαιότητας, τής χριστιανικής ποιήσεως του Σολωμού προς την ποίηση τής αρχαιότητας. Κ' ή πιθανότητα τής άντιδιαστολής αυτής, τής άκούσιας ίσως, δυναμώνεται άκόμα κι' από τό γεγονός πως ό Σολωμός, όντας χριστιανός, και βάζοντας τους ειδωλολάτρες του ήρωες να λαχταρούνε για την αλήθεια, δέν ήτανε δυνατό να τους βάλει να λαχταρούνε γι' άλλην αλήθεια, έξω από τή χριστιανική.

Από τα ποιήματα αυτά, τό σονέττο «Ορφέας» και τα δυό πεζά δοκίμια με τό ίδιο θέμα, έχουνε μεγάλη συγγένεια και φαίνονται σα συνέχεια τό ένα του άλλου. Τα δυό μάλιστα πεζά δοκίμια, κατά τή γνώμη μου, δέν είναι παρά δυό συμπληρωματικά προσχέδια ένός και μόνου ποιήματος. Και ή κοινότητα των συμβόλων τους, καθώς θα ίδοϋμε, δείχνει πως και τα τρία τα γέννησε τό ίδιο νόημα και ή ίδια διάθεση.

Τό σονέττο «Ορφέας» τό άπάγγειλε ο Σολωμός στις 22 του Σεπτεμβρίου του 1847 στο θέατρο τής Κέρκυρας, σα θέμα στον άυτοσχεδιαστή Μποριώνη, που τότε είχε περάσει από κεί. Η πίστη του μετάφραση στο πεζό είναι ή ακόλουθη:

«Ψάλλη, που επιθυμείς τή Σύζυγο και τρέχεις στην τυφλή φυλακή τής νύχτας και τής λήθης, μή σε λυπήση άν έφτασα κ' έγώ μπροστά σ' εκείνη τή σπηλιά, μαζί με τουτά τα έκλεκτά πνεύματα.

Βασανιστικός πόθος να μάθουμε για τόν τρομαχτικόν άέρα μας σέρνει ως εδώ

μαζί σου: όλόκληρο τό Έρεβος και ό,τι κρυφό έχει μέσα του, θα ξεσκεπαστή στο τραγούδι, όπου μιλεί ένας Θεός.

«Πήγαινε, και για δώρο φέρε την αλήθεια στις λαχανιασμένες μας ψυχές: έσύ τό ξέρεις καλά πως, για τις καρδιές, πρώτη και θεία Σύζυγος είναι ή αλήθεια.

«Κι' ώστόσο, ως την εύτυχισμένη σου επιστροφή, θα μέινουμε για να σκεπάσουμε τή γή με δάφνη, για τ' άχνάρια σου, για τ' άχνάρια τής Εύρυδικης.»

Ο Σολωμός ζητεί από τό Μποριώνη ν' αναπτύξει στην άπάντηση τό μυστήριο του θανάτου, που είναι αυτό τό μυστήριο τής ζωής. Πόθος βασανιστικός, του λέει, μας σέρνει εδώ μαζί σου για να μάς πης τί πράμα είναι ό τρομαχτικός Άδης. Μέσα στο τραγούδι σου περιμένουμε να ξεσκεπάσης όλόκληρο τό Έρεβος και ό,τι μυστικό κλείνει μέσα του.

Τί άκριβώς άπάντησε ο Μποριώνης δέ μας είναι γνωστό. Πιθανό να περιορίστηκε στο γνωστόν άρχαιο μύθο του Όρφέα, πιθανό πάλι να έξήγησε τό μυστήριο του θανάτου, του Άδης, με τό μυστήριο τής χριστιανικής Άποκαλύψεως, άπαντώντας έτσι στο ουσιαστικό μέρος του θέματος που τούδωσαν ο Σολωμός, που τού ζητούσε να φέρη από τό ταξίδι του στον Άδη την Αλήθεια. «Πήγαινε, και για δώρο φέρε την Αλήθεια... Έσύ τό ξέρεις καλά πως, για τις καρδιές, πρώτη και θεία Σύζυγος είναι ή Αλήθεια.» Δυστυχώς, οι σύγχρονοι του Σολωμού αποφύγανε να μάς δώσουνε και τις στοιχειωδέστερες πληροφορίες για τόν άνθρωπο Σολωμό, για τις γνώμες του, για τις κοινωνικές σχέσεις του, περιοριζόμενοι μόνο στην έκδήλωση του μεγάλου του θαυμασμού: πράμα που όσο και να δείχνει τή γοητεία που έξασκουσε ή προσωπικότητα του ποιητή μας στην εποχή του, δείχνει άκόμα πως ή εποχή του δέν είχε διόλου ύπολογίσει και τό μέλλον, κ' έτσι μάς άφησε ένα σύγχρονο ποιητή με τόσο λίγες πληροφορίες, που μοιάζει σα να πρόκειται για κανέναν ποιητή που έζησε σε κάποια σκοτεινή περίοδο του Μεσαιώνα ή τής Αρχαιότητας!

Για να κατανοηθή τό σονέττο «Ορφέας», πρέπει πρώτα να κατανοηθή ή διπλή σημασία που έχουν οι λέξεις του, ή κοινή και ή ξεχωριστή. Γιατί στο ποίημα αυτό οι λέξεις έχουνε διπλή σημασία.

Και πρώτα, ο τίτλος του ποιήματος, Όρφέας, μπορεί ν' αναφέρεται στον άρχαίον άοιδό, που, ζητώντας τή γυναίκα του, την Εύρυδική, κατέβηκε στον Άδη. Μα εδώ, τό όλο μυθικό έπεισόδιο και μαζί τό πρόσωπο του Όρφέα, παίρνουνε συμβολική σημασία. Και τή σημασία αυτή μάς τή φανερώνει ο λόγος που έδημιούργησε τό σονέττο.

Ο Σολωμός, γράφοντας τό ποίημα αυτό, τόγραψε με τόν άποκλειστικό σκοπό να δώση θέμα στον άυτοσχεδιαστή Μποριώνη. Επομένως με τόν τίτλο «Όρφέας» πρέπει να ένοήσουμε τόν ίδιο τό Μποριώνη, που, σαν άλλος Όρφέας, πάει να φέρη και να φανερώσει στους άκροατές του την Αλήθεια. Επίσης, με τή λέξη «Ψάλλη», που άρχίζει τό σονέττο, είναι φανερό πως ο Σολωμός άποτείνεται προς τόν ίδιον άυτοσχεδιαστή. Μ' άπό τή στιγμή που τ' όνομα του μυθικού ήρωα έγινε συνώνυμο με τό ποιητής, και πιο καθορισμένα, με τό Μποριώνη, είναι φυσικό να προσαρμοστή μ' αυτό κι' όλόκληρο τό ποίημα.

Ετσι, «έκλεκτά πνεύματα» όνομάζονται οι άκροατές του άυτοσχεδιαστή. Κ' επειδή οι άκροατές αυτοί δέν έπήγανε ν' άκούσουνε τό Μποριώνη στη σπηλιά του Τενάρου, μα στο θέατρο, πρέπει με σπηλιά να ένοήσουμε τή σκηνή του θεάτρου.

Επίσης, με «τυφλή φυλακή τής νύχτας και τής λήθης», καθώς και με «τρομαχτικόν άέρα» και με «Έρεβος», όνομάζει ο ποιητής τόν Άδη. Μα, επειδή ο Μποριώνης δέν έπήγαινε να κατεβή σε κανένος είδους Άδη, μα μόνο περιόδευε στον κόσμο, δείχνοντας τή δεξιοτεχνία του, ο ποιητής, δίνοντας στα έπίθετα αυτά, εκτός από την κυριολεκτική σημασία τους, και μεταφορική, χαρακτηρίζει τόν Κόσμο. Και είναι πραγματικά «τυφλή φυλακή τής νύχτας και τής λήθης» και «τρομαχτικός άέρος» ο Κόσμος για τόν άνθρωπο που άγνωσί την Αλήθεια τής Υπάρξεως, που είτε δογματικά, είτε φιλοσοφικά, δέν έχει λύσει αυτό τό τρομερό πρόβλημα.

Επίσης, με τή φράση «ένος Θεός», πρέπει να ένοήσουμε γενικά τόν ποιητή και είδικά τό Μποριώνη. «Ο Άδης — λέει ο Σολωμός — και όλα τα μυστικά του, θα ξεσκεπαστούνε στο τραγούδι, όπου μέσα του μιλεί ένας Θεός.» Και ο θεός αυτός, που μιλεί μέσα στο τραγούδι, δέν είναι άλλος από τόν ποιητή και την έμπνευσή του. Και μπορεί να υποθέση κανείς πως, με τα λόγια του ποιητή, τα άποκαλυπτικά, μιλεί μαζί και κάποιος θεός, μα ο θεός αυτός δέν παρουσιάζεται με δική του μορφή, ξεχωρισμένη από του ποιητή. Ο Σολωμός με τή φράση αυτή δείχνει άπλώς την ύψηλή θέση που έδινε στον ποιητή.

Ο Καλοσγούρος ώστόσο, μεταφράζοντας αυτή τή φράση, άπομακρόνθηκε τρομερά από τό νόημα. Ίδου ή μετάφρασή του:

«Του Έρέβους όλου θα σου άνοιξη τό βασίλειο ο Θεός που σ' έσε μιλεί και τα κρυφά του.»

Όπωςδήποτε και να θελήση κανείς να έρμηνέψη αυτή τή φράση, πρώτα δέν επιτρέπεται να ξεχωρίση τή μορφή του Θεού από τή μορφή του ποιητή, άν θέλη να μην άπομακρυνθή από τό νόημα του κειμένου,

(*) Βλέπε «Νέα Έστία» τεύχος 183.

ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

UGO CARA

GYMNO

συμβιβασμό. Με τρέμουλο χέρι σημείωνε ό γέρο αρχιλογιστής την κάθε κακοτυχία και την κάθε χασούρα. Νύχτες ολάκερες, άργούρτες κι' άγρυπνες, ό Πέττερσον πρεσβύτερος καθότανε μπροστά στο άναλόγιο, ώσπου τά μάτια του κουραστήκανε και τά μαλλιά του γίνανε μπαμπάκι. Μά τά νούμερα του καθολικού φτάνανε πάντα για τά έξοδα μιās κηδείας, πού ή πενθοφορεμένη συνοδεία της θά πήγαινε νά θάψη την περιουσία των Πέττερσον και Σία.

Έτσι καθόντουσαν μιά νύχτα οί δυό γέροι στο λογιστήριο, όσο πού τó χάραμα της χινοπωριάτικης μέρας άρχισε νάχνοφέγγη ανάμεσ' από τά ρολά των παραθύρων.

Ό διευθυντής ένοιωσε ένα έλαφρό χτύπημα στον ώμο του. Σήκωσε τή ματιά του.

Ήταν ό Στάρκ, ό γέρο αρχιλογιστής.

— Τί έπιθυμείτε, κύριε Στάρκ;

— Ήθελα μόνο νά ρωτήσω, αν ό κύριος

διευθυντής γνωρίζη πώς οί Άντερσον και Ρίγκμαν προτείνανε συμβιβασμό με 75 τά έκατό;

— Ναι, τó ξέρω. Όστόσο έμεις θά τραβήξουμε μπροστά. Θέτε νά μάθετε τίποτ' άλλο;

— Όχι... ναι... χμ... κι' ό κύριος διευθυντής θά μπορούσε... συμπάθηστε με, μά δέν τó λέω για κακό... θά μπορούσατε και σεΐς νά προσφέρετε 75 τά έκατό, γιατί άλλως φοβούμαι.

Μιά άνατριχίλα πέρασε τó κυρωμένο κορμί του διευθυντή. Ή τρομερή λέξη για πρώτη φορά θ' άκουγότανε στο λογιστήριο των Πέττερσον και Σία. Τά μάτια του βγάζανε άστραπές, μά ύστερ' από μιά στιγμή, δείχνοντάς του τά λογιστικά βιβλία του, τούπε ήρεμα, μά έντονα.

— Έχετε την καλωσύνη νά περιοριστήτε στη δουλειά σας, κύριε Στάρκ!

Ύστερα όμως σκέφτηκε πώς φέρθηκε αύστηρά στο γέρο. Σηκώθηκε, τότε χτύπησε στον ώμο κ' είπε:

— Μη σάς κακοφανή, κύριε Στάρκ, μά οί Πέττερσον και Σία δέν κάνουνε ποτέ συμβιβασμούς.

— Συγνώμη... μά... μά συλλογιστήτε τόν κύριο Χένρικ, κύριε προϊστάμενε.

Ό διευθυντής έσκυψε τó κεφάλι του. Ό Χένρικ ήταν ό μοναχογιός του, ό «νεώτερος» της φίρμας και ό μελλοντικός διευθυντής της. Ήτανε σωστό νά φύγη από τó παλιό αυτό σπίτι σαν τó σπουργίτι στα χωράφια; Έσβυσε τή λάμπα, έγνεψε στο Στάρκ κι' ανέβηκε πάνω στο σπίτι.

Ίσως νάτανε παιδιάστικο πού επέμενε τόσο πολύ ή παλιά κι' άψευγάδιαστη φίρμα. Είχε χάσει, μά την αλήθεια, λεφτά και λεφτά από πολλούς. Δέ θά χαλούσε τώρα ό κόσμος αν δέν πλέρωνε κι' αύτη μέχρι τελευταία πεντάρα! Ήξερε πώς κανένας δέ θάλεγε τίποτα γι' αυτό, πώς ούτε μία λέξη ντροπής θ' άκουγότανε στη πόρσα και πώς θάβγαίνε τó ίδιο τιμημένος απ' τή σκληρή δοκιμασία. Και τότε ή φίρμα θά σωζότανε για τόν Χένρικ — — —

Ό κύριος Πέττερσον μπήκε στη μεγάλη σάλα. Ό όχτωβριανός ήλιος ό,τι είχε βγή και παιχνίδιζε θαμπά πάνω σ' άλλους τούς Πέττερσον, πού στεκόντουσαν εκεί, αύστηροί κ' έπίσημοι, πίσω απ' τά τζάμια και τίς κορνίζες τους, ίσαμε τούς στερνούς πού οί έλαιογραφίες τους γυαλίζανε. Αύτη ήταν ή σάλα των προγόνων της άρχοντογενείας. Δέν είχανε κανένα κουδουνιστό όνομα και κανένα πλουμιστό οικόσημο οί πρόγονοι αυτοί! μά ό λόγος τους ήτανε χρυσάφι και

τό σφίξιμο του χεριού τους σίγουρο σαν έγγύηση και σαν συμβόλαιο.

Έκεί μέσα, δεξιώτερα, κρεμότανε ή εικόνα του γεροντώτερου, ενός αδύνατου ήλικιωμένου χωριάτη με μακρυά μαλλιά, καμωμένη με κάρβουνο. Αύτός, σά νά λέμε, ήτανε ό γενάρχης. Είχε άρχισει μ' ένα σακκι στον ώμο και με πενήντα τάλλαρα στην τσέπη. Μπροστά στους κατοπινούς διευθυντάδες της φίρμας, αύτός έδω φαινότανε πολύ άπλοϊκός, μά στα μεγάλα, τίμια μάτια του, ό άπόγονος πού στεκότανε μπροστά του, θαρρούσε πώς διάβαζε: «Κάθε χρέος πλερώνεται στο άκέραιο, ως την τελευταία πεντάρα. Κάρλ Πέττερσον»

Ύστερα έρχόντουσαν οί πιό κοντινοί του πρόγονοι, με φράκο και με παράσημα. Μά πάλι τó ίδιο, στου καθενός τó βλέμμα διάβαζε την ίδια παραγγελιά: «Πλέρωνε, γιέ μου, ως τó στερνό χέλλερ. Οί Πέττερσον και Σία δέν συμβιβάζονται ποτέ!»

Κι' αλήθινά, οί Πέττερσον και Σία δέ συμβιβαστήκανε με τούς πιστωτές τους, μά κάνανε όριστική διάλυση. Μέρα και νύχτα, έξη ολόκληρους μήνες τώρα, ό διευθυντής κι' ό αρχιλογιστής καθόντουσαν στο γραφείο, κι' όταν όλα πιά τελειώσανε κι' όταν ξεφλήθηκε κι' ό τελευταίος λογαριασμός, κι' όταν κανονίστηκε κι' άναγνωρίστηκε κι' ό τελευταίος τρεχούμενος, τó παλιό, άγαπημένο, γκριζό σπίτι με τά μαργαριταρόχρωμα έπιπλα του σαλονιού του, τόν έβενο και τά χρυσά, πήγε σε ξένα χέρια. οί δύο φαρήδες, ό Νέρωνας κι' ό Σουλτάνος, πουληθήκανε μαζί με τή μεγάλη άρχοντική καρότσα, κι' άπομείνανε μονάχα 6000 κορώνες και κάτι λιγα έπιπλα για δύο καμαρούλες, έξω στο προάστειο.

Ό γέρο Στάρκ έκλεισε τó μεγάλο καθολικό κι' έρριξε στο κουτί την τελευταία άλληλογραφία. Συμμάζεψε τά γέρικα χείλια του, και σε μιά στιγμή πού ό διευθυντής έβλεπε από την άλλη μεριά, γύρισε κατά τó παράθυρο και σκούπισε γλήγορα τά μάτια του.

Οί νέοι ένοικιαστές θά ρχόντουσαν την άλλη μέρα στις δώδεκα κι' ως την ώρα εκείνη έπρεπε ν' άδειάση τó λογιστήριο.

Ό διευθυντής πήρε τó καπέλλο του κι' άνοιξε την πόρτα.

— Περιμένετε με μιά στιγμούλα, κύριε Στάρκ!

Ό αρχιλογιστής περίμενε και σε λίγο ό διευθυντής γύρισε πίσω. Καθώς φαίνεται, είχε κάτι στην καρδιά του, γιατί έβηξε κάμποσες φορές, πριν άρχιση.

— Ήτανε πάντα συνήθεια της φίρμας μας νά φροντίζη για τó μέλλον των ανθρώπων πού τή δουλέψανε πιστά. Δυστυχώς, για τούς άλλους ύπαλλήλους μας δέν μπορώ νά κάνω τίποτα' ώστόσο, πήρανε καλά πιστοποιητικά, είναι άνθρωποι νέοι και γεροί, κ' έτσι έλπίζω πώς θά βολευτούνε. Αντίθετα, σεΐς, κύριε Στάρκ, γράσατε στη δουλειά μας, κ' ίσως θάταν ή μεγαλύτερη έγνοια μου πώς δέν μόρεσα σ' αυτούς τούς δύσκολους καιρούς νάντα μείψω μ' έναν οποιοδήποτε τρόπο την άφασίωσή σας. Φυσικά, δέν κάνω για σας ό,τι θάκανα στις καλές μέρες της φίρμας, ώστόσο πάρτε μαζί με τίς έγκάρδιες ευχαριστίες μου αυτό τó χαρτί, μιάν Ισόβια ρέντα, πού άγόρασα για 4000 κορώνες. Είστε γέρος, άγαπητέ φίλε, και θά σάς

ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

UGO CARA

ΦΤΩΧΟΠΑΙΔΟ

δὶνη τὸ χρόνο περισσότερο παρὰ ἂν σὰς ἀνοιγα μετὰ τὸ ἴδιο κοσὸν ἕνα βιβλιάριον στὸ ταμειυτήριον. Κ' ἐπειτα, εἶστε καταμόναχος σ' αὐτὸν τὸν κόσμον.

— Κύριε προϊστάμενε, δὲν... δὲν μπορῶ νὰ δεχτῶ. Σκεφτήτε τὴ γυναῖκα σας καὶ τὸν κύριον Χένρικ!

— Ξέρετε καλά, Στάρκ, πὼς μέσα σ' αὐτὸ τὸ γραφεῖο δὲν εἶναι συνηθεῖα ν' ἀντιπτεκεται κανένας στὶς ἀποφάσεις τοῦ προϊσταμένου. Τὸ φανταζομένου ὅμως πὼς θὰ μοῦ κάνατε δυσκολίες καὶ γι' αὐτὸ κανόνισα τὸ ζήτημα ἔτσι, πὺ νὰ μὴν παίρνη πιά καμμιά μεταβολή. Γιά μᾶς τοὺς ἴδιους ἀγόρασα ἔδῳ καὶ δεκαπέντε χρόνια μερικὰ μικρότερα τέτοια χερτιά, πὺ φτάνουνε γιά τῆς μεγάλης ἀνάγκης τὴν ὥρα. Κ' ἐπειτα, ἐλπίζω πὼς κάτι θὰ κερδίζω, κρατώντας τὴν ἀλληλογραφία καὶ τὰ λογιστικά βιβλία ἄλλων ἐμπόρων. Τίς 2000 κορώνες, πὺ ἀπέμειναν ὅλες-ὅλες, τίς πήρε ὁ Χένρικ. Φυσικά, δὲν εἶναι πολλές γιά τὸν κληρονόμο τῶν Πέτερσον καὶ Σία, μ' αὐρίο φεύγει γιά τὴν Ἀμερική κ' ἴσως κάποια μέρα γυρίση. Ἐνα καλὸ ὄνομα καὶ μὴ ἀκηλίδωτη φέρμα θὰ τότε βοηθήσουνε πολὺ στὴ ζωὴ του.

Ἐξω, σ' ἕνα προάστειο, σὲ δύο μικρὲς κάμαρες, κάθεται τὴν ὁρᾶ διευθυντῆς τοῦ οἴκου Πέτερσον καὶ Σία μαζί μετὰ τὴν γυναῖκα του, πὺ τοῦ στάθηκε σ' ὄλη τους τὴ ζωὴ πιστὴ κ' ἀφοσιωμένη. Ξεχασμένοι ἀπὸ τὸν κόσμον, ζοῦν ὁ ἕνας γιά τὸν ἄλλον, καὶ καμμιά φορὰ ἢ σκέψη τους φτερουγίζει μακριὰ, πολὺ μακριὰ, κοντὰ στὸν ἀγαπημένο γιὸ τους, πὺ ζῆ στὴν ἀπόμακρη Δύση καὶ τοὺς στέλνει ἀτέλειωτα γράμματα,

πὼς ἔχει ὑγεία, κουράγιο, δουλειὰ κ' ἐλπίδες καὶ μόνο πὼς τὸ πρῶτο κεφάλαιο γιά τὴν ἐπανίδρυση τῆς φέρμας εἶναι ἀκόμα πολὺ μικρό.

Σκυμένος πάνω σὲ λογαριασμοὺς καὶ βιβλία, κάθεται ὁ πρεσβύτερος Πέτερσον στὴν καινούργια του κάμαρα καὶ δουλεύει γι' ἄλλους ἀπ' τὸ πρῶτο ὥς τὸ βράδυ. Εἶναι πολὺ κουρασμένος καὶ καμμιά φορὰ, ὅταν ἢ γριούλα πάει μετὰ στὴν κουζίνα, βαρυσναστενάζει. Ὑστερα ὅμως, σὰ βραδυάζη, ὅταν ἢ ράχη του ἀρχίση νὰ πονῆ περισσότερο καὶ τὰ δυνατὰ ματογυάλια του δὲν τότε βοηθοῦνε πιά καθόλου, ἀνοίγει σιγὰ ἢ πόρτα κ' ἕνα γκρίζο, ἀγαπημένο καὶ γελαστὸ κεφάλι γερόντισσας κοιτάζει μέσα. Ὑστερα περιμένει τὸ στρωμένο τραπέζι γιά τὸ τσάι, μετὰ δύο παλαιϊκά, παράξενα φλυτζάνια, στὸ μέσα δωμάτιο, ὅπου ἢ μαμὰ παράτησε τὸ πλεξιμὸ της καὶ τὸ τσιμπούκι γεμίστηκε. Τότε ὅλα εἶναι θερμά καὶ φωτεινά ὄξω καὶ μέσα στὰ στήθεια τῶν γέρων, πὺ εἶναι γεμάτα ἀγάπη. Ὑστερα οἱ στοχασμοὶ τους πετᾶνε γλήγορα πάνω ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ, στὸ νεώτερο τῆς φέρμας, καὶ τέλος νοιώθουνε κ' οἱ δύο τους πὼς ἢ συμφορὰ, οἱ ἔγνωτες καὶ τὰ βάσανα εἶναι ἀνίσχυρα γιά τὸν καρδιές, πὺ ὅσο κ' ἂν εἶναι γερασμένες κ' ἀδύνατες, χτυπᾶνε πάντα μετὰ τὸν ἴδιον ρυθμὸ. Καὶ σ' ἕνα ράφι, πάνω ἀπὸ τὸ ἔρμαρι, στέκονται σεβαστὰ, παλιὰ βιβλία, δεμένα σὲ γερούς, χοντροὺς τόμους, μετὰ τίμιους ἀριθμοὺς κ' ἐξισωμένους λογαριασμοὺς, βουβὲς κ' ἀτράνταχτες μαθηματικὲς ἀποδείξεις πὼς δὲν ὑπάρχει κανένας δόλος καὶ καμμιά ἀπάτη στὴ... φέρμα Πέτερσον καὶ Σία.

Μεταφρ. Α. Κ.

ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

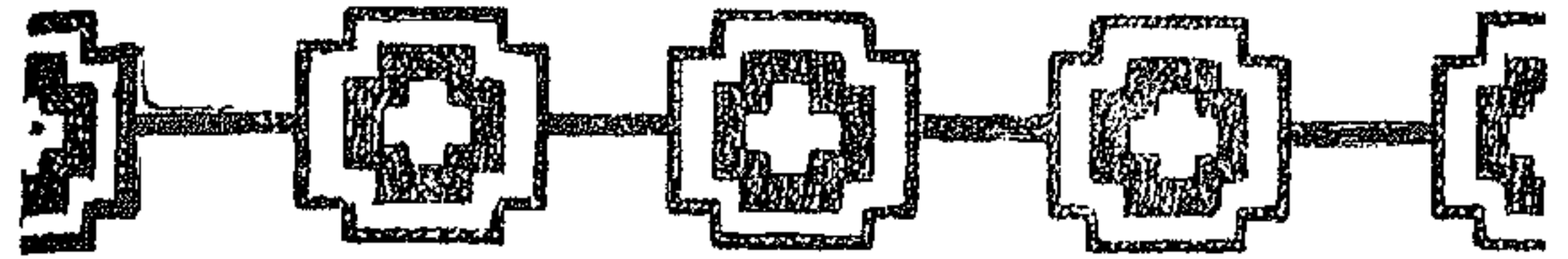
Ἡ ἀνοιξη στὴ φυλακὴ

Σπάταλα γύρα ἢ ἀνοιξη ἀνθούς ἔχει σκορπίσει
στοὺς κάμπους, στὶς βουνοπλαγιές
καὶ τὰ πουλιά ἕνα τρελλὸ ξεφάντωμα ἔχουν στήσει
στὶς ἀνθισθένες τίς βραγιές.

Μήτε χορτάρια στὴν αὐλὴ τῆς φυλακῆς καὶ μήτε
κελαίδησαν πουλιὰ ξανά,
οἶν τοῦ σκοποῦ ἢ στριγγιὰ φωνή — φύλακες γρηγορεῖτε
τάποδιωξε παντοτεινά.

Δυὸ χελιδόνια μοναχὰ στήνουνε κάθε χρόνο
κεῖ μὴ χελιδονοφωλιά
κ' ἕνας κισσὸς ἔχει πλεχτεῖ μετὰ καλωσύνη μόνο
στὰ σιδερόφραχτα κελιά.

Κ. ΓΡΑΜΜΕΝΟΣ

GOTTHOLD EPHRA'IM LESSING

Ἡ ΜΙΝΑ

"Η

ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ Ἡ ΤΥΧΗ

(*Minna von Barnhelm oder das Soldatenglück*)

ΚΩΜΩΔΙΑ ΜΕ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ *

Μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Αἰμίλιο Μισσιπ

ΠΡΑΞΗ ΠΕΜΠΤΗ

(Ἡ σκηνή : στὴ σάλα.)

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ὁ ταγματάρχης μπαίνει ἀπὸ τὴ μιὰ κ' ὁ
Βέρνερ ἀπὸ τὴν ἄλλη.

Ὁ ταγματάρχης : — Μπρὲ Βέρνερ ! σὲ
ζητάω παντοῦ. Πὺ τρύπωσες ;

Ὁ Βέρνερ : — Γιά λόγου σας ψάχνω
καὶ γώ, κύριε ταγματάρχη ! ψάχνω γιά νὰ
μὴ βροσκῆς. — Σὰς φέρνω χαμπάρια καλὰ
καὶ μετὰ τὰ παραπάνω.

Ὁ ταγματάρχης : — Τὰ καλὰ σου τὰ
χαμπάρια δὲν τὰ θέλω τὴν ὥρα πὺ παρὰ
σου. Γλήγορα, Βέρνερ, δός μου ὅσα
βαστᾶς κ' ἐπειτα κοίτα νὰ σηκώσης ὅσα
μπορεῖς.

Ὁ Βέρνερ : — Κύριε ταγματάρχη ; — Μὰ
τὴν ἀθλία τὴν ψυχὴ μου, δὲ σὰς τάλεγα ;
θὰ μοῦ δανειστῆ παραδες, σὰ θάχη ὁ ἴδιος
νὰ τοκίζη.

Ὁ ταγματάρχης : — Τὴν ὥρα θὰ μοῦ βγά-
λης πρόφασες στὴ μέση ;

Ὁ Βέρνερ : — Γιά νὰ μὴν ἔχω παράπονα
μαζί σου, θὰ μοῦ παίρνη μετὰ τὸ δεξί καὶ
θὰ μοῦ τὰ γυρίση μετὰ τὸ ζερβί.

Ὁ ταγματάρχης : — Μὴ μετὰ χασομε-
ρᾶς, Βέρνερ ! — Ἐχω τὴν καλὴ θέληση νὰ
σοῦ τὰ δώσω πίσω πότε ὅμως καὶ πὼς,
ὁ θεὸς πιά τὸ εἰρανεῖ.

Ὁ Βέρνερ : — Δὲν εἰρανεῖτε, λοιπὸν, πὼς
τὸ ἰδιαιτέρω βασιλικὸ ταμείο ἔλαβε δια-
ταγὴ νὰ σὰς μετρήση τὸ χρεῖμα σας ; Τὴν ὥρα
μόλις τῶμαθα στοῦ...
Ὁ ταγματάρχης : — Τί μοῦ λές ; Δὲ σὲ
ἔλαβε τόσο εὐκολόπιστο ! Μὰ δὲν κατα-
λαβαίνεις πὼς, ἂν ἦταν ἀλήθεια, πρῶτος
ἐγὼ θὰ πάιρνα εἰδηση ; — Μὲ λίγα λόγια,
Βέρνερ : Παρὰ ! παρὰ !

Ὁ Βέρνερ : — Ἐ, μετὰ χαρὰ ! Ὁρίστε με-
ρικὰ ! — Νὰ τὰ ἑκατὸ λουίτζια, νὰ καὶ ἕ-
κατὸ δουκάτα. — (Τοῦ τὰ δίνει καὶ τὰ δού.)

Ὁ Βέρνερ : — Ἐ, μετὰ χαρὰ ! Ὁρίστε με-
ρικὰ ! — Νὰ τὰ ἑκατὸ λουίτζια, νὰ καὶ ἕ-
κατὸ δουκάτα. — (Τοῦ τὰ δίνει καὶ τὰ δού.)

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο καὶ τέλος.

Ὁ ταγματάρχης : — Τὰ ἑκατὸ λουίτζια,
Βέρνερ, νὰ πᾶς νὰ τὰ δώσης τοῦ Γιούστου.
Πὲς του νὰ πᾶη παρευθὺς νὰ πάρη τὸ δα-
χτυλίδι πὺ ἔβαλε ἐνέχυρο σήμερα τὸ
πρῶτο. — Πὺ θὰ βρῆς ὅμως ἄλλη, Βέρνερ ;
— Θέλω πολὺ περισσότερα.

Ὁ Βέρνερ : — Αὐτὸ εἶναι δικὴ μου δου-
λειά. — Ἐκεῖνος πὺ ἀγόρασε τὸ τσιφλίκι
μου κάθεται ἔδῳ στὴ χώρα. — Ναι μὲν ἢ
διορᾶ τῆς πληρωμῆς εἶναι σὲ δεκαπέντε
μέρες, ἀλλὰ ὁ παρὰς εἶναι ἕτοιμος, καὶ μετὰ
μισὸ τὰ ἑκατὸ σκόνητο...
Ὁ ταγματάρχης : — Ἐτσι λοιπὸν, καλέ
μου Βέρνερ ! — Γιά μόνο μου καταφύγιο,
βλέπεις, ἔσένα διάλεξα. — Σ' ἔσένα θὰ νὰ
ξεμουστηρεῖτε. Ἡ κυρία ἔδῳ — τὴν εἶδες ;
— δυστυχῶς...
Ὁ Βέρνερ : — Ὡ φουρτούνα !
Ὁ ταγματάρχης : — Αὐρίο ὅμως θὰ εἶ-
ναι γυναῖκα μου...
Ὁ Βέρνερ : — Ὡ χαρὴ !
Ὁ ταγματάρχης : — Καὶ μεθαύριο φεύ-
γω μαζί της. Μπορῶ νὰ φύγω καὶ θέλω
νὰ φύγω. Κάλλιο τὰ χτυπῶ ὅλα χάμω ἔδῳ-
πέρα ! Ποιὸς εἰρανεῖ πὺ ἄλλου θὰ βρω τὴν
τύχη μου ; Ἄ θέλης, Βέρνερ, ἔλα καὶ σὺ
μαζί μου. Θὰ ξαναπάσουμε ὑπηρεσία.

Ὁ Βέρνερ : — Ἀλήθεια ; — Ἐκεῖ βέβαια
ὅπου ἔχει πόλεμο, κύριε ταγματάρχη ;
Ὁ ταγματάρχης : — Ἀμὲ πὺ ἄλλου ; —
Πήγαινε, καλέ μου Βέρνερ, καὶ τὰ ξανα-
λέμε ἄλλη ὥρα.

Ὁ Βέρνερ : — Ἄχ, ταγματάρχουλάκι
μου ! — Μεθαύριο ; Καὶ γιὰτί ὄχι αὐρίο
κάλλιο ; — Ἐγὼ τὰ σηκῶνω ὅλα κ' ἐννοια
σου ! — Στὴν Περσία, κύριε ταγματάρχη,
ἔχει τὴν ὥρα πόλεμο λουκουμά τ' ἔλετε καὶ
τοῦ λόγου σας ;
Ὁ ταγματάρχης : — Θὰ τὸ συλλογιστοῦ-
με πῆγαινε, Βέρνερ !
Ὁ Βέρνερ : — Ὁὐρα ! ζήτω ὁ πρίγκηπας
ὁ Ἡρακλῆς ! (Φεύγει.)

Ένας τίτλος και μία εξήγηση.

Φύλη «Νέα Έστία».

Ο κ. Λουί Ρουσσέλ, που είναι δάσκαλος, μου άμωσε έκδραση από την ήμερα που, σε μία ακινομομία που του έκανα στην «Πρωία», τον άπελάξαα — τί άλλο; — ... «δάσκαλα». Πραγματικά, δέν έπαρε από τότε να έασηφελείται κάθε τόκαιρίας — πολλές φορές μάλιστα και να δημιουργεί τόκαιρίες — για να μου έκτοξέσει κι ένα φαρμακερό (άπως ταυλάχιστο νομίζει) βέλος στο περιδικό του «Libre», που το συντάσσει, το έκδίδει και τό... άπολαμβάνει μόνος του.

Στον τελευταίο άριθμό του «Libre» έφτασε να με κατηγορήσει και για ... κλοπή. Μιλώντας για το νέο βιβλίο του συμπαιρωτή του Ρεζουλό «Ήλιος και σκιά της Ίσπανίας», λέει ότι ο τίτλος αυτός άνήκει σ' ένα «μεγάλο» Ισπανικό περιδικό κι ότι ή ίδιοποίησή του άποτελεί κλοπή. «Όσο για τον κ. Ουράνη, προσθέτει, το ιουπέ του είναι δέκα φορές μεγαλύτερο, γιατί αυτός έκτρε αυτοόσιο τον Ισπανικό τίτλο για το βιβλίο του.»

Δέν ξέρω να υπάρχει κανένα «μεγάλο» Ισπανικό περιδικό που να λέγεται «Σολ ή Σόμπρα», όπως τό βιβλίο μου. Ξέρω μόνο ότι υπάρχει ένα που λέγεται «Μιλάνγο ή Νέρο», δηλαδή «Άσπρα και Μαύρο». Μήπως ο κ. Ρουσσέλ κάνει σύγχυση μ' αυτό; Άλλ' αυτό δέν έχει σημασία. Άν ο κ. Ρουσσέλ είχε διαβάσει τό βιβλίο μου (με τό όποιο έν τούτοις ύπόκειται να διασκεδάσει μία μέρα τους άναγνώστες του...), θα έβλεπε από που πράγματι «έχτα τό τουπέ να κλέψω» τον τίτλο του, γιατί τό λέω άρκετά καθαρά έχω ή ίδιος. Θάβλεπε, δηλαδή, ότι τον... έκλεψα από τους άνθρώπους που πουλάν τό είσιτήρια των ταυρομαχιών, — είσιτήρια τά όποια είναι δύο ειδών: σολ ή σόμπρα, — φωτός και σκιάς (τά πρώτα φτηνότερα από τά δεύτερα), γιατί οι ταυρομαχικοί στίβοι είναι, όπως όλοι οι στίβοι, δίχως όροφή.

Άν υπήρχε έπομένως κανείς λόγος να πάω να κλέψω από τό «μεγάλο» Ισπανικό περιδικό (άν υπάρχει) ό,τι άλλου τό εβριακα άδέσποτο. Ο κ. Ρουσσέλ, άφου τό πράγμα τον διασκεδάσει, άς ζητήσει κάτι άλλο για να... με πλήξει και να βγάλει τό άχι του...

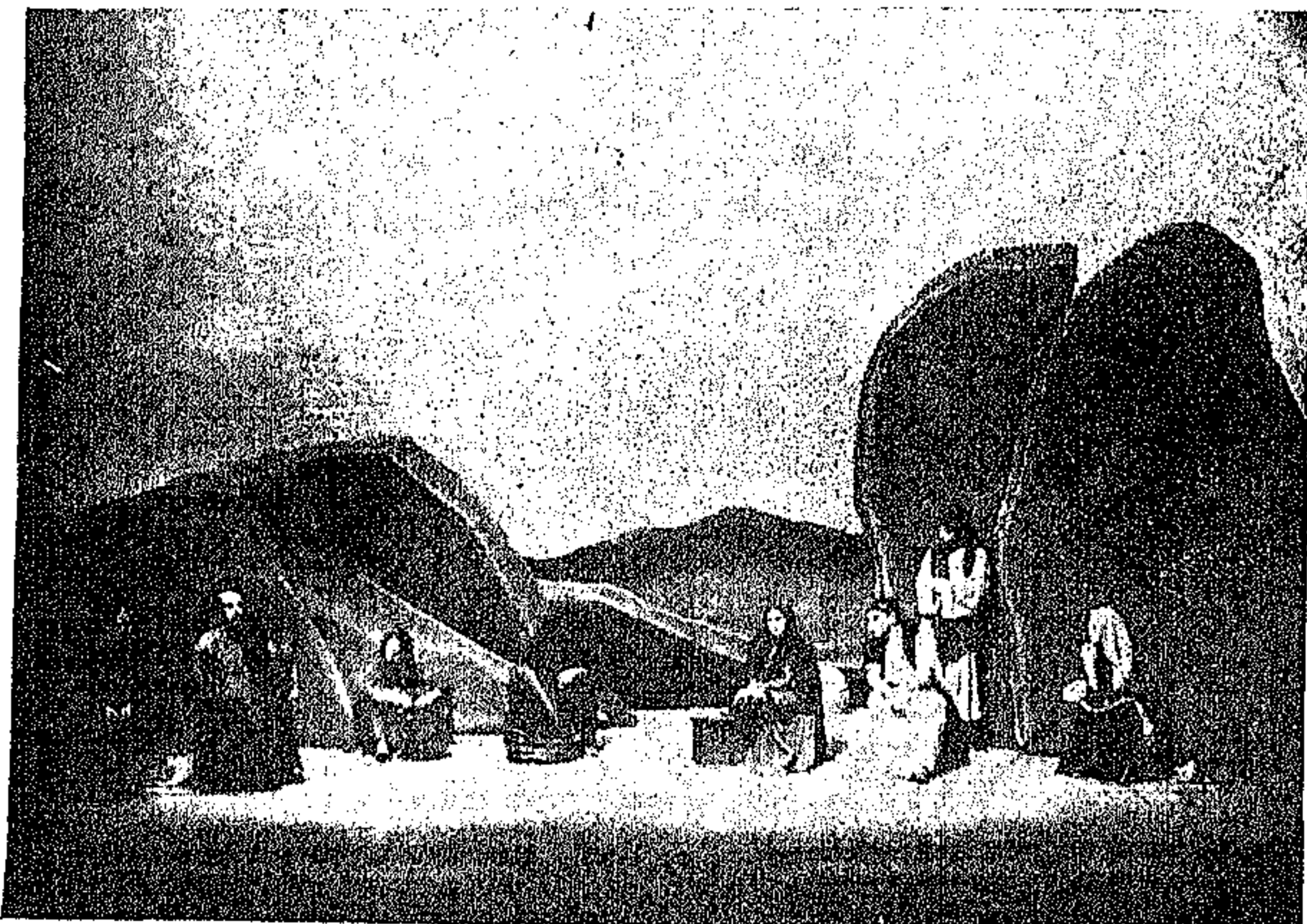
ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ

Μία σκηνή από του «Φτωχού τ' άρνι».

ΑΠΟ ΤΑΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ

Μία σκηνή από τον «Ίουδα».

Παραλειπόμενα, άλλ' όχι και πάρεργα.

Φύλη «Νέα Έστία».

Η «Μεγάλη Έλληνική Έγκυκλοπαιδεία» έτελείωσε με τον 10ο τόμο που έπίτηδες ή σύνταξις τον ειχεν άφήσει τελευταίο, γιατί έσκόπευε να περιλάβη τη λέξη «Έλλάς». Δέν νομίζεις όμως ότι έτελείωσε κάπως πολύ... άθόρυβα και βιαστικά; Δέν έννοώ, φυσικό, πώς έλειψεν ή άναμνηστική έορτή με την όποια ο κ. Έλευθερουδάκης έτίμησε τους συνεργάτες του Λεξικού του, ούτε τ' άναμνηστικά μετάλλια που τους έχάρισε. Έλειψεν όμως, νομίζω, κάτι ούσιαστικότερο από τό έργο τουτο τό μνημειώδες, τούλάχιστον για την Έλλάδα και για την έποχή μας: ένα άπαραίτητον Έπίμετρο, ένα Συμπλήρωμα, — όπως έπρονόησε να κάμη ο κ. Έλευθερουδάκης για τό Λεξικό του.

Στά όχτώ-έννια χρόνια, όσα έχρειάσθηκαν από την άρχή ως τό τέλος του έργου, είναι φυσικό πολλά νέα πράγματα να έπρωτοφάνηκαν και πολλά παλαιότερα ν' άλλαξαν: Έν τω μεταξύ όμως ειχαν πιά προσπερασθή και δέν υπήρχε τόπος να μνημονευθούν καθόλου. Έβλαψε τάχα τουτό την έννοια της άκριβείας και της στοιχειώδους ένημεριότητας; Μπορεί και όχι! Έβλαψεν όμως την έννοια της αναλογίας, που είναι μία από τις πιο θεμελιώδεις για ένα Σύστημα.

Συγκεκριμένα, όσο για τη σύγχρονη έλληνική λογοτεχνία — για άλλα θέματα άς μιλήσουν άλλοι — έμειναν εις βάρος της αναλογίας (και της δικαιοσύνης) παραλείψεις άρκετές, που

θα μπορούσαν βέβαια, να επανορθωθούν σ' ένα Συμπλήρωμα. Για την Ιστορία και για την τάξη, να μου επιτρέψης να σημειώσω ότι δέν έμνημονεύθηκαν καθόλου τ' άκόλουθα λογοτεχνικά όνόματα:

Βελμύρας Κωστής, Βενέζης - Μέλλος Ήλιος, Δριβας Άναστ., Ζάρπα Μαρ., Κυστανάκης Θο., Κόντος Κώστας, Κοττιούλας Γ., Κουγιούλης Γιάν., Μαιναλιώτης Γιάν., Μαρκίνος Κλαύδιος, Μελισσάγθη Κούγια Ήση, Νάζος Γ., Ράντος, Ροδοκανάκης Πλ., Πέρδικα Α.

Τί θα μπορούσε να γίνη;

Με πολλήν άγάπη
ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

Η κριτική του βιβλίου

Κύριε Διευθυντά,

Στό τόσο αξιέπαινο άρθρίδιο του κ. Ουράνη, που δημοσιεύτηκε στο περασμένο φύλλο της «Νέας Έστίας», για την έπιδειχτική σιωπή του τόπου, την έχθρική σιωπή, άπέναντι στο κάθε καινούργιο έλληνικό βιβλίο, θα ειχα να προσθέσω ακόμη μιάν εξήγηση. Δέν είναι άλλωστε δική μου, αλλά κάποιου συναδέλφου του όποιου δέν αναφέρω τ' όνομα για να μη τον βλάψω. Η εξήγηση αυτή πολύ φοβήμαι πως είναι και ή μόνη: — Τά δημοσιογραφικά γραφεία είναι γεμάτα άποτυχημένους λογίους.

Τί χρειάζονται τά σχόλια;

Με πολλή τιμή
ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ, ΕΚΔΟΤΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

46α, Όδός Σταδίου, 45α, ΑΘΗΝΑΙ

ΕΞΕΔΟΘΗ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡ. 1

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

Κείμενον, μετάφρασις καὶ ἑρμηνεία

ὑπὸ

Ι. ΣΥΚΟΥΤΡΗ

᾽Ωραιότατος τόμος 500 περίπου σελίδων, ἑξαιρετικὰ καλοτυπωμένος ἐπὶ πολυτελοῦς χάρτου.

Τὸ ποιητικώτερον ἔργον τοῦ Πλάτωνος, τὸ μεγαλύτερον ἀριστοῦργημα τῆς ἀρχαίας πεζογραφίας, ὅπου, εἰς μίαν ἀτμόσφαιραν πανηγυρισμοῦ καὶ ἐνθουσιασμοῦ, οἱ ἐκλεκτότεροι ἀντιπρόσωποι τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν καὶ τελευταῖος ὁ Σωκράτης, παρουσιάζουν τὸν ὕμνον τοῦ ᾽Ωραίου καὶ τοῦ Ἔρωτος, τὴν ἠθικὴν καὶ μεταφυσικὴν τῆς Ἀγάπης.

Τὸ ἔργον περιλαμβάνει τὸ κείμενον μετὰ κριτικοῦ ὑπομνήματος, μετάφρασιν συγχρονισμένην εἰς γλῶσσαν ἀπλὴν χωρὶς ὑπερβολάς, σύντομα πραγματικὰ καὶ αἰσθητικὰ σχόλια, καὶ ἐκτενεστάτην καὶ ζωντανὴν εἰσαγωγὴν, οὕτως ὥστε ὄχι μόνον φιλόλογοι καὶ εἰδικοί, ἀλλὰ καὶ κάθε μορφωμένος Ἕλλην μὲ τὴν συνήθη ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν, νὰ δύναται νὰ κατανοήσῃ τὸ ἀρχαῖον λογοτέχνημα καὶ νὰ τὸ ἀπολαύσῃ.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ

ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ

Διευθυντής : Ν. Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ, Διευθυντής Ἱστορ. Ἀρχείου Κρήτης

(Βιβλιογραφίαι, μελέται, κριτικὴ, ὑλικὸν σχετικὸν μετὰ τὴν νεοελληνικὴν ἱστορίαν, φιλολογίαν καὶ λαογραφίαν)

Κυκλοφοροῦν :

Τὸ Α' τεύχος τοῦ Α' τόμου (1935) μεγ. 8ον, σ. 174, δρ. 75.

Αἱ ἀνατυπώσεις ἐκ τοῦ Α' τεύχους.

Σ. Π. Βογιατζάκη καὶ Ν. Β. Τωμαδάκη : « Σολωμικὴ Βιβλιογραφία » μεγ. 8ον σ. 64, δρ. 30.

Ν. Β. Τωμαδάκη : « Ἀνδρέας Κάλβος, Συμπληρωματικὰ Σολωμικῆς Βιβλιογραφίας » μεγ. 8ον σ. 30, δρ. 15.

Τυπώνεται :

Τὸ παράρτημα τοῦ Α' τεύχους :

Ν. Β. Τωμαδάκη : « Ἐκδόσεις καὶ χειρόγραφα Διονυσίου Σολωμοῦ ».

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ : Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ καὶ ΣΙΑ ΣΤΑΔΙΟΥ 46α ΑΘΗΝΑΙ